

Programma
Aan de slag met de
Omgevingswet

Halfjaarrapportage november 2020

Monitor Invoering Omgevingswet

Colofon

Document	Halfjaarrapportage november 2020 Monitor Invoering Omgevingswet
Datum	Peilperiode 23 augustus-20 oktober 2020
Versie	1.0
Opsteller	Interbestuurlijke Monitoringoverleg Invoering Omgevingswet

Halfjaarrapportage november 2020

Monitor Invoering Omgevingswet

Inhoud

Inleiding	5
Monitor Invoering Omgevingswet	5
Rapportage aan de hand van concrete criteria	5
Leeswijzer	7
Algemeen overzicht	9
Criterium 1: Omgevingsvisie	13
Indicator inhoud	14
Indicator publicatie	15
Criterium 2: Omgevingsverordening	16
Indicator inhoud	17
Indicator techniek	18
Indicator publicatie	18
Criterium 3: Projectbesluit	20
Criterium 4: Omgevingsplan	23
Indicator proces	24
Indicator techniek	25
Criterium 5: Vergunningen en meldingen	27
Criterium 5.1 Vergunningen en meldingen - techniek	29
Criterium 5.2 Vergunningen en meldingen – indieningsvereisten	31
Indicator inhoud indieningsvereisten	32
Indicator techniek	33
Indicator registratie indieningsvereisten	34
Criterium 5.3 Vergunningen en meldingen – proces	37
Criterium 5.4 Vergunningen en meldingen - beoordeling	41
Bijlage: Stand gemeenten opgedeeld naar grootteklasse	43

Inleiding

Monitor Invoering Omgevingswet

Het interbestuurlijke programma Aan de slag met de Omgevingswet heeft in zijn taakstelling de opdracht gekregen om de voorbereiding van de overheden op de invoering van de Omgevingswet te monitoren¹. Dit gebeurt vanuit het project Monitor Invoering Omgevingswet. In het project worden verschillende onderzoeken uitgevoerd en bronnen gevolgd om een beeld te krijgen van de voortgang van de invoering en de veranderingen die de wet binnen de overheid tot gevolg heeft. De monitor doet dit niet alleen voor de informatievoorziening van het Rijk in haar rol als stelselverantwoordelijke, maar ook ter ondersteuning van de koepels van de gemeenten, provincies en waterschappen en de rijkspartijen die de veranderopgaven bij hun achterban faciliteren.

De monitorrapportage is in eerste instantie bedoeld voor de leden van de ProgrammaRaad van het programma Aan de slag met de Omgevingswet (PR) en het OpdrachtGevend Beraad (OGB). Zij kunnen de resultaten gebruiken voor het (bij)sturen van hun ondersteuningsinspanningen bij de implementatie van de wet. Daarnaast wordt met de monitorrapportage een bijdrage geleverd aan de monitorafspraken die de minister met de Tweede en Eerste Kamer heeft gemaakt.

De monitor richt zich op het volgen van de vraag hoe ver de bevoegde gezagen zijn met de voorbereidingen om op 1-1-2022 aan de wettelijke eisen van de Omgevingswet te voldoen. In 2019 is een set criteria uitgewerkt die aangeven wat er op invoeringsdatum minimaal af dient te zijn om te voldoen aan de wet. De indicatoren die worden gemonitord zijn sindsdien op deze criteria gericht.

Rapportage aan de hand van concrete criteria

Op 16 juni 2019 heeft de ProgrammaRaad van het programma Aan de slag met de Omgevingswet een set van vijf criteria vastgesteld waaraan de verschillende overheden op grond van de Omgevingswet minimaal dienen te voldoen. De criteria zijn in nauwe samenwerking met de koepels VNG, IPO, UvW en de veranderorganisatie voor de rijksinstanties tot stand gekomen. De transitie naar een succesvol werkende Omgevingswet omhelst weliswaar meer dan alleen kunnen voldoen aan de wettelijke criteria op invoeringsdatum. Echter gegeven het belang van een succesvolle start op de gewenste invoeringsdatum is er voor gekozen de monitoractiviteiten in de fase tot de invoeringsdatum vooral te richten op deze wettelijke vereisten. De minister heeft de Tweede en Eerste Kamer over deze insteek geïnformeerd.

De vijf criteria zijn:

1. Vanaf 1 januari 2022 hebben provincies en Rijk een vastgestelde omgevingsvisie die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet (artikel 3.2 en 3.3 Ow). De omgevingsvisie is met behulp van de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening . (Dit criterium noemen we hierna 'Omgevingsvisie')
2. Vanaf 1 januari 2022 heeft een provincie een vastgestelde omgevingsverordening die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet (hoofdstuk 7 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De omgevingsverordening is met behulp van de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening . (Dit criterium noemen we hierna 'Omgevingsverordening')
3. Als een rijkspartij, provincie of waterschap een projectbesluit vaststelt dan stellen zij deze vanaf 1 januari 2022 vast conform de eisen van de Omgevingswet (Het projectbesluit voldoet aan hoofdstuk 9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). Tijdens de overgangsfase hoeft het projectbesluit het omgevingsplan niet te wijzigen. (Dit criterium noemen we hierna 'Projectbesluit')
4. Als een gemeente een omgevingsplan wil wijzigen, dan stelt de gemeente deze wijziging vanaf de invoeringsdatum vast conform de eisen van de Omgevingswet. Het gewijzigde deel van het plan voldoet aan de provinciale instructieregels en aan de instructieregels uit hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. De wijziging wordt met behulp van

de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening³. (Dit criterium noemen we hierna 'Omgevingsplan')

5. Vergunningen en meldingen:

- 5.1. Vanaf 1 januari 2022 is het bevoegd gezag (en/of haar uitvoeringsorganisatie) in staat om conform de daarvoor geldende standaard een aanvraag of melding (art. 14.1 Ob) vanuit de landelijke voorziening te ontvangen⁴. (Dit criterium noemen we hierna 'Vergunningen en meldingen - techniek')
- 5.2. Vanaf 1 januari 2022 stellen provincie, waterschap en gemeente de informatie beschikbaar die nodig is om een aanvraagformulier in de landelijke voorziening samen te kunnen stellen, waarin ook de door hen gestelde indieningsvereisten zijn meegenomen. (Dit criterium noemen we hierna 'Vergunningen en meldingen - indieningsvereisten')
- 5.3. Vanaf 1 januari 2022 is het bevoegd gezag (en/of haar uitvoeringsorganisatie) voorbereid op de gewijzigde vergunningenprocedure conform de eisen van de Omgevingswet. Hieronder valt het kunnen verwerken van een enkelvoudige en een meervoudige aanvraag⁵. (Dit criterium noemen we hierna 'Vergunningen en meldingen - proces')
- 5.4. Vanaf 1 januari 2022 is het bevoegde gezag (en/of haar uitvoeringsorganisatie) in staat om aanvragen voor omgevingsvergunningen te beoordelen conform de eisen van de Omgevingswet⁶. (Dit criterium noemen we hierna 'Vergunningen en meldingen - beoordeling')

We rapporteren over alle overheden waarop een criterium van toepassing is in hun rol als bevoegd gezag voor het nemen van besluiten onder de Omgevingswet. De monitor maakt gebruik van verschillende bronnen om te kunnen volgen of de verschillende overheden al voor inwerkingtreding aan deze criteria voldoen. Daarbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van formele objectieve bronnen zoals geregistreerde aansluitingen op de verschillende onderdelen van de landelijke voorziening (DSO-LV) en officiële publicaties van omgevingsdocumenten. De gebruikte bron is in het vervolg van deze rapportage per indicator vermeld. Bij een aantal criteria maken we gebruik van een survey om dit in kaart te brengen. Deze survey wordt eenmaal per half jaar uitgezet onder de projectleiders en programmamanagers invoering Omgevingswet bij de verschillende overheden.

De meest recente ronde van de survey is van 23 augustus tot 20 oktober 2020 uitgevoerd. Deze survey had mede dankzij de inzet van de koepels en de regionale implementatiecoaches Omgevingswet (RIO's) een respons van 94% onder gemeenten (332 uit 355), en 100% onder de waterschappen (21 uit 21), rijkspartijen⁷ (11 uit 11) en provincies (12 uit 12). Er zijn 23 gemeenten die niet op tijd de vragenlijst hebben ingevuld. De respons onder de gemeenten onderverdeeld naar de verschillende grootteklassen is als volgt:

OMVANGCATEGORIE	AANTAL GEMEENTEN	RESPONS RONDE Q2 2020	RESPONS RONDE Q4 2020	RESPONS PERCENTAGE Q4 2020
Minder dan 5.000 inwoners	5	4	5	100%
5.000 tot 10.000 inwoners	10	10	9	90%
10.000 tot 20.000 inwoners	66	63	62	94%
20.000 tot 50.000 inwoners	189	178	174	92%
50.000 tot 100.000 inwoners	54	52	51	94%
100.000 tot 150.000 inwoners	13	13	13	100%
150.000 tot 250.000 inwoners	14	13	14	100%
250.000 inwoners of meer	4	4	4	100%
Totaal	355	337	332	94%

De resultaten van de survey zijn in aparte, meer gedetailleerde rapportages per bestuurslaag en regio aan de afzonderlijke koepels en RIO's aangeboden. Een overkoepelende rapportage van de surveyresultaten over de gemeenten, provincies, waterschappen en rijkspartijen is te vinden op de website van het programma Aan de slag met de Omgevingswet. Daar wordt tevens een overkoepelende rapportage gepubliceerd over de surveyresultaten bij de omgevingsdiensten, veiligheidsregio's en GGD's.

Leeswijzer

De rapportage behandelt per criterium de mate waarin de verschillende overheden op het meest recente moment van meten voldoen. Aan het begin van ieder hoofdstuk is een schematisch overzicht opgenomen over de stand van zaken bij iedere bestuurslaag op het criterium waarop de voortgang wordt gemonitord. Sommige criteria worden met meerdere indicatoren gemeten. Ieder criterium/indicator bevat een grafische weergave die met maximaal drie kleuren de stand van zaken op dat criterium weergeeft. De kleuren zijn:

- **donkergroen:** dat staat voor hoeveel procent van de overheden in de bestuurslaag al voldoet;
- **lichtgroen:** dat staat voor hoeveel procent van de overheden in de bestuurslaag bezig zijn met voorbereidingen (zowel in uitvoering als gepland);
- **grijs:** het percentage overheden in de bestuurslaag dat nog niet aan de slag is om aan het criterium te voldoen of waar de monitor nog geen zicht heeft op de status.

Organisaties die niet deelgenomen hebben aan de survey worden meegeteld in de laatste categorie voor zover een vraag uit de survey als basis heeft gediend voor de stand op een indicator of criterium.

Voor de meeste instrumenten geldt dat als een bevoegd gezag er mee wil kunnen werken steeds vier aspecten geregeld moeten zijn, die wij met behulp van indicatoren volgen:

- **inhoud:** Deze indicator geldt alleen voor de omgevingsvisies, omgevingsverordeningen en de indieningsvereisten. We meten bij de visies en verordeningen het moment waarop het eindresultaat door het bestuur is vastgesteld en het besluit gepubliceerd is in het elektronische publicatieblad van het desbetreffende orgaan. We veronderstellen dat de inhoud voldoet aan de wet op het moment van vaststellen door het daartoe bevoegde orgaan. Bij de indieningsvereisten kijken we alleen naar het beschikbaar zijn van de daarvoor relevante toepasbare regels;
- **proces:** Deze indicator wordt gebruikt bij de criteria waarbij een organisatie straks iets moet kunnen (ze moeten in staat zijn om...). Dat gaat om proces in de brede zin. Je moet niet alleen je proces aangepast hebben, maar ook de kennis en competenties hebben om het te kunnen;
- **techniek:** de inhoud moet op de juiste wijze en conform de juiste standaarden in de landelijke voorziening (DSO-LV) kunnen worden ingevoerd, aangepast of opgehaald. Daarbij kijken we naar:
 - is de relevante standaard beschikbaar;
 - hebben de softwareleveranciers hun producten hierop aangepast ofwel kunnen overheden de beschikking hebben over de software die ze moeten gaan gebruiken (dit wordt niet in de monitor gevolgd);
 - hebben overheden de aangepaste software-oplossingen van hun leveranciers ook daadwerkelijk aangeschaft en geïnstalleerd of hebben de overheden op een andere manier de beschikking over de software;
 - hebben de overheden met succes een koppeling weten te maken met het DSO-LV.Voor zover de voor het criterium relevante versie van de officiële productie-omgeving van het DSO-LV nog niet beschikbaar is⁸, wordt de aansluiting van overheden op de pre-productie-omgeving van het DSO-LV gevolgd om te bepalen of overheden voldoen aan de indicatoren.
- **publicatie:** het vastgestelde instrument moet - indien relevant - ook conform de juiste standaarden openbaar gemaakt worden.

Per criterium en per bestuurslaag kan het verschillen of het bevoegd gezag op de invoeringsdatum al aan alle vier de aspecten moet voldoen.

De afzonderlijke indicatoren per criterium zijn in de samenvattende overzichten aan het begin van ieder hoofdstuk gecombineerd tot één score voor het criterium. Hiervoor is per overheidsorganisatie gekeken naar voor hoeveel van de indicatoren van het criterium al wordt voldaan. Alleen als een organisatie op alle indicatoren voldoet, wordt dit in de totaalscore voor het criterium als groen zichtbaar gemaakt. Als aan één of meer onderdelen van het criterium nog niet volledig is voldaan, is dit zichtbaar als lichtgroen. En indien op nog geen enkele indicator zekerheid over of inzicht in de status bestaat, verschijnt deze organisatie in de totaalscore voor het criterium als grijs.

Per criterium hebben de betrokken koepels de monitorresultaten beoordeeld. Hun duiding van de uitkomsten is telkens opgenomen binnen kaders zoals ook rond deze tekst zijn opgenomen.

Lezers kunnen onderliggende onderzoeksrapporten en voorgaande halfjaarrapportages terugvinden op de website van het programma Aan de slag met de Omgevingswet: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/monitor-invoering-omgevingswet/>. Een deel van de criteria over de aansluitingen op het DSO wordt wekelijks geupdate en is te volgen op de webpagina: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/aansluitmonitor/>.

-
- ¹ Omgevingsvisie: Per 1/1/21 wordt een Omgevingsvisie opgesteld met de STOP-TPOD- standaard, via de reguliere infrastructuur voor officiële publicaties gepubliceerd in het elektronische publicatieblad van het desbetreffende orgaan en ontsloten via DSO-LV. Een vóór 1/1/21 vastgestelde omgevingsvisie kan nog op grond van de Wet ruimtelijke ordening worden gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl met gebruikmaking van de IMRO-standaard. Ontsluiting van de informatie uit de visie in DSO-LV vindt in dat geval plaats met gebruikmaking van de overbruggingsfunctie.
 - ² Omgevingsverordening: Een Omgevingsverordening wordt opgesteld met de STOP-TPOD-standaard en bekend gemaakt via de landelijke voorziening.
 - ³ Wijziging Omgevingsplan: Een wijziging van een Omgevingsplan wordt opgesteld met de STOP-TPOD-standaard, bekendgemaakt via de LVBB en ontsloten via DSO-LV.
 - ⁴ Ontvangen aanvraag of melding: Voor het ontvangen van een aanvraag of melding wordt gebruik gemaakt van de Standaard Aanvragen en Meldingen (STAM).
 - ⁵ Beoordelingstermijn: Beoordeling van een aanvraag vindt binnen 8 weken plaats voor besluiten anders dan art 10.24 Omgevingsbesluit. Bij een meervoudige aanvraag is het bevoegd gezag dat de aanvraag behandelt, voorbereid op het inwinnen van advies van het bestuursorgaan dat bevoegd gezag geweest zou zijn, als de activiteit los (enkelvoudig) aangevraagd zou zijn.
 - ⁶ Beoordeling aanvraag omgevingsvergunning: De beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voldoet tenminste aan de instructieregels uit hoofdstuk 8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dat betekent dat aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit ook dienen te voldoen aan de instructieregels voor het omgevingsplan.
 - ⁷ De relevantie van de criteria voor de afzonderlijke rijkspartijen kan per organisatie verschillen. Dit betekent dat ook de basis voor de vergelijking van de voltooiing per criterium voor rijkspartijen kan verschillen. Deze is bij sommige criteria minder dan de 11 rijkspartijen die gemonitord worden. In de vorige monitors vertegenwoordigde één respondent twee departementen, deze respondent is vanaf deze monitor gesplitst naar twee respondenten.
 - ⁸ Volgens de Gezamenlijke Routeplanner 2022 staat de oplevering van de productieomgeving DSO-LV gepland voor 1-7-2021.

Algemeen overzicht

Stand per criterium

CRITERIUM	RIJK (Wisselend tussen 1 en 11)	PROVINCIES (12)	WATERSCHAPPEN (21)	GEMEENTEN (355)
1 Omgevingsvisie	100% +100% 	25% 75% +17% 		
2 Omgevingsverordening		100% 		
3 Projectbesluit	100% 	100% 	10% 76% 14% 	
4 Omgevingsplan				7% 92% 1% +1%
5 Vergunningen & meldingen				
5.1 Techniek	100% 	8% 59% 33% +16% 	33% 67% +57% 	18% 47% 35% +20%
5.2 Indieningsvereisten		100% 	5% 81% 14% +14% 	11% 88% 1% +1%
5.3 Proces	100% 	100% 	100% 	9% 89% 2% +1%
5.4 Beoordeling	89% 11% 	8% 92% 	5% 71% 24% +14% 	20% 78% 2%

■ Nog onbekend
 ■ In voorbereiding
 ■ Voldoet
 N.v.t.
 ▲ Stijging van het aantal organisaties dat voldoet t.o.v. de vorige meting in procentpunten

Algemeen beeld rijkspartijen

Voor elke rijkspartij verschilt de opgave doordat departementen en uitvoeringsorganisaties verschillende rollen en bevoegdheden hebben. De rijkspartijen zoeken elkaar op voor specifieke onderwerpen om kennis uit te wisselen en/of zaken samen nader uit te werken. Uit de survey blijkt dat de rijkspartijen voor alle criteria zijn gestart met de voorbereidingen of deze ingepland hebben.

- De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is in september aangeboden en behandeld in de Tweede Kamer en gepubliceerd gezamenlijk met de uitvoeringsagenda.
- Een aantal rijkspartijen heeft opleidingspakketten ingekocht of zelf opgesteld om hun medewerkers op te leiden en een aantal rijkspartijen heeft een (aantal) trainer(s) laten opleiden via de train de trainer opleiding van Aan de Slag, zodat zij in staat zijn om binnen de organisatie met medewerkers aan de slag te gaan met concrete werkprocessen en voor het organiseren van bijeenkomsten. Door coronatijd gaat dit bij een aantal op een lager tempo dan was voorzien en loopt het leren en ontwikkelen online door. De timing van opleiding verschilt per organisatie.
- Voor het projectbesluit lopen de voorbereidingen. Er vindt onderling kennisuitwisseling plaats. Er wordt gewerkt aan een praktijkproef.
- Voor de vergunningverlening hebben de rijkspartijen met ondersteuning van de Veranderopgave Rijk de zogenaamde oefenaanpak, waarin zij aan de hand van casussen de hele keten van vergunningaanvraag doorlopen, voortgezet. Er zijn afspraken gemaakt tussen de departementen over wanneer onderling afstemming nodig is bij afgifte van een omgevingsvergunning, of een projectbesluit dat geldt als een omgevingsvergunning, voor zover dat niet wettelijk is voorgeschreven.
- Ook de extra inzet op ondersteunen van de rijkspartijen op het aansluiten op het DSO is voortgezet.
- Er is een gezamenlijk serviceteam opgezet voor het Rijk, die zorg gaat dragen voor publicatie en ontsluiting van omgevingsdocumenten in het DSO-LV via de STTR en STOP standaarden.

De rijkspartijen hebben er vertrouwen in op tijd klaar te zijn met de voorbereidingen op de Omgevingswet. Maar ook zij benoemen, net als vele andere bevoegd gezagen, de afhankelijkheid van hoe ver de ketenpartners zijn voor een goed werkende keten en het DSO.

Algemeen beeld provincies

De afgelopen maanden lag bij provincies de nadruk op de samenwerking met de ketenpartners. Er zijn stappen gezet in het aanpassen van de processen rond vergunningverlening, in de samenwerking met ketenpartners rond vooroverleg ('omgevingstafels') en in het maken van afspraken over gegevensuitwisseling tussen provincies en omgevingsdiensten. Zowel provincies als omgevingsdiensten geven aan dat in de samenwerking en het maken van afspraken voortuitgang wordt geboekt. Wat betreft de inzet op de instrumenten van de Omgevingswet, ligt voor provincies de prioriteit bij het digitaliseren en publiceren van de verordening. De provincies gaan uit van publicatie van de ontwerp omgevingsverordening vanaf 1 april 2021. Na het uitstel van de wet in het voorjaar hebben alle provincies er vertrouwen in dat de datum van inwerkingtreding van 1-1-2022 haalbaar is. Wel ervaren zij nog knelpunten bij het aansluiten op het DSO-LV en rondom de stabiliteit van de STOP standaard in de landelijke voorziening en aanpassing hierop van de lokale software.

Algemeen beeld waterschappen

De voortgangsrapportage geeft een herkenbaar beeld van hoe de waterschappen er ruim een jaar voordat de Omgevingswet in werking treedt met hun voorbereidingen voor staan. Dat beeld bevestigt dat de waterschappen goed op koers liggen en tegelijkertijd dat zij nog het nodige moeten doen om op tijd de Omgevingswet te kunnen uitvoeren. In vergelijking met de vorige monitor is het vertrouwen van de programmamanagers toegenomen dat het eigen waterschap tijdig gereed is. Het latere inwerking treden van de Omgevingswet heeft hierbij een rol gespeeld.

Waar de waterschappen momenteel veel aandacht aan besteden is het inrichten van participatieprocessen conform de Omgevingswet en het opstellen van vraagbomen. De voortgang op deze belangrijke parameters die de monitor laat zien geeft vertrouwen dat de waterschappen tijdig in staat zullen zijn de Omgevingswet per 1 januari 2022 naar letter en geest uit te voeren.

Tegelijkertijd zijn er ook aandachtspunten. Veel waterschappen noemen het DSO-LV als grootste uitdaging, met name de STOP/TPOD standaard, maar ook het testen van de hele keten en het aansluiten hierop met eigen software. Daarnaast zien ze dat de afstemming met de andere overheden in de regio veel tijd en inzet van alle partijen vergt. De opgave die waterschappen hierbij hebben kan worden geïllustreerd met het feit dat sommige waterschappen in hun gebied met tientallen andere overheden te maken hebben.

Algemeen beeld gemeenten

De gemeentelijke respons op de vragenlijst is net als bij de vorige uitvraag zeer hoog, wat maakt dat de uitkomsten van de enquête representatief zijn. Wel zien we dat we meer inspanningen moeten verrichten dan voorheen om tot deze hoge respons te komen.

Het jaar extra voordat de wet in werking treedt, stelt de gemeenten in staat tijdig gereed te zijn, we zien dat deze monitor terug in de cijfers. Het vertrouwen bij respondenten dat men tijdig gereed zal zijn voor de datum inwerkingtreding is toegenomen van 65% naar 79%. Slechts 2% van de gemeenten geeft nog aan dat dit mogelijk niet gaat lukken, een belangrijke daling aangezien dit de vorige meting nog 11% was. De RIO's spannen zich actief in opdat ook deze gemeenten voor inwerkingtreding gereed zijn. Een andere wijze waarop we vanuit de VNG de gemeenten ondersteunen tijdig gereed te zijn, is met de Roadmap. Hierin is gedetailleerd weergegeven welke stappen gemeenten moeten doorlopen om tijdig gereed te zijn.

We zien in de praktijk dat gemeenten de vrijgekomen tijd benutten om een aantal cruciale afwegingen en ontwikkelingen (bijvoorbeeld leveranciersselectie en oefenen met het stelsel) de tijd te gunnen, waarvoor eerder de tijd ontbrak.

Om meer zicht te krijgen op het moment dat gemeenten verwachten gereed te zijn, hebben we deze uitvraag bij diverse criteria de vraag opgenomen in welk kwartaal de gemeenten die in voorbereiding zijn, gereed denken te zijn. Hieruit komt het beeld naar voren dat het grootste deel van de gemeenten verwacht in de tweede helft van 2021 klaar te zijn met de vereiste voorbereidingen. Ze zijn daarbij uiteraard afhankelijk van het tijdig beschikbaar zijn van de landelijke voorzieningen en van de ontwikkeling van gemeentelijke software en de aansluiting daarop door softwareleveranciers. Een van de voornaamste knelpunten voor gemeenten blijft het DSO. Dat betreft de aansluiting op de landelijke voorziening, de stabiliteit van de STOP standaard en aanpassing hierop van de lokale software. Ook ervaren gemeenten knelpunten met het tijdig aanschaffen, aansluiten en testen van de lokale software. Ook ervaren gemeenten knelpunten met het tijdig aanschaffen, aansluiten en testen van de lokale software. Vanuit de VNG blijven we benadrukken dat oefenen met een volledig werkend stelsel van doorslaggevend belang is voor een goede voorbereiding door gemeenten en daarmee voor een goede inwerkingtreding van de wet. Tevens blijven we als VNG actief leveranciersmanagement

uitvoeren, om ervoor te zorgen dat ook de markt gemeenten in staat stelt tijdig gereed te zijn. We zien dat de financiële druk bij gemeenten ook doorwerkt in de Omgevingswet: veel respondenten maken zich zorgen over de beschikbare financiële middelen, naast het beschikbaar zijn van voldoende capaciteit. Vanuit de VNG zullen we op ambtelijk en bestuurlijk niveau het belang van voldoende financiële middelen en capaciteit voor de Omgevingswet blijven benadrukken. De impact van Covid-19 op de voorbereiding op de Omgevingswet wordt vaak genoemd. Een belangrijk aspect hierbij is dat vooral als knelpunt wordt gezien dat de benodigde cultuurverandering met de huidige digitale samenwerking lastig vorm te geven is.

Vanaf oktober is het mogelijk de actuele aansluitstatus op het DSO per bevoegd gezag te zien. Op kaartjes wordt weergegeven welke gemeenten, provincies, waterschappen en omgevingsdiensten zich hebben aangemeld voor het aansluiten op het DSO, welke de aansluiting hebben gerealiseerd en welke deze aansluiting hebben getest. Deze kaartjes gaan uit van dezelfde aansluitinformatie als die voor de monitor werd gebruikt. Zij zullen wekelijks worden ge-update, zodat er steeds een actueel beeld van de aansluitingen is.

In de cijfers is op een aantal plekken een terugloop te zien in het aantal ingeplande aansluitingen. De oorzaken hiervoor zijn beschreven in het kader aan het begin van het hoofdstuk 'Criterium 5: Vergunningen en meldingen'. De verwachting is dat bij de volgende rapportage de cijfers weer een stevig stijgende lijn laten zien, maar dat de ambitie dat alle bevoegd gezagen op 1-1-2021 aangesloten zijn, niet gehaald wordt.

De uitkomsten bij de niet-technische onderwerpen tonen over het algemeen een lichte stijging qua vorderingen: het overgrote deel van de gemeenten is bezig met het realiseren van de benodigde stappen voor de criteria en een iets hoger percentage is 'gereed' ten opzichte van de vorige meting.

CRITERIUM 1: OMGEVINGSVISIE

Criterium 1: Omgevingsvisie

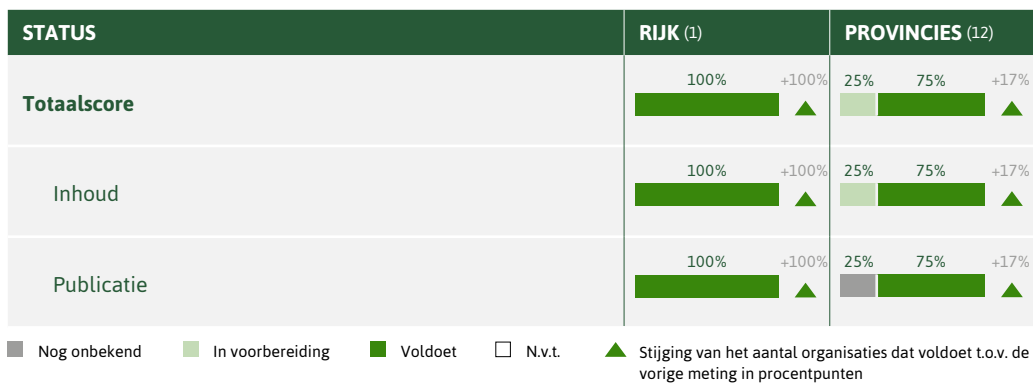
Een vastgestelde omgevingsvisie is op invoeringsdatum alleen verplicht voor Rijk en provincies⁹. Criterium 1 luidt daarom:

Vanaf de invoeringsdatum hebben provincies en Rijk een vastgestelde omgevingsvisie die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet (artikel 3.2 en 3.3 Ow). De omgevingsvisie is met behulp van de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening.

De Omgevingswet geeft gemeenten weliswaar ook een plicht tot het opstellen van een omgevingsvisie, maar deze hoeft nog niet op 1 januari 2022 te zijn vastgesteld en gepubliceerd⁹.

De ontwikkelingen op het criterium 1 worden gevolgd aan de hand van twee indicatoren, inhoud en publicatie. Gezamenlijk levert dat het volgende overall beeld op van de voortgang.

Grafiek C1.1: Vastgestelde en/of in voorbereiding zijnde omgevingsvisies

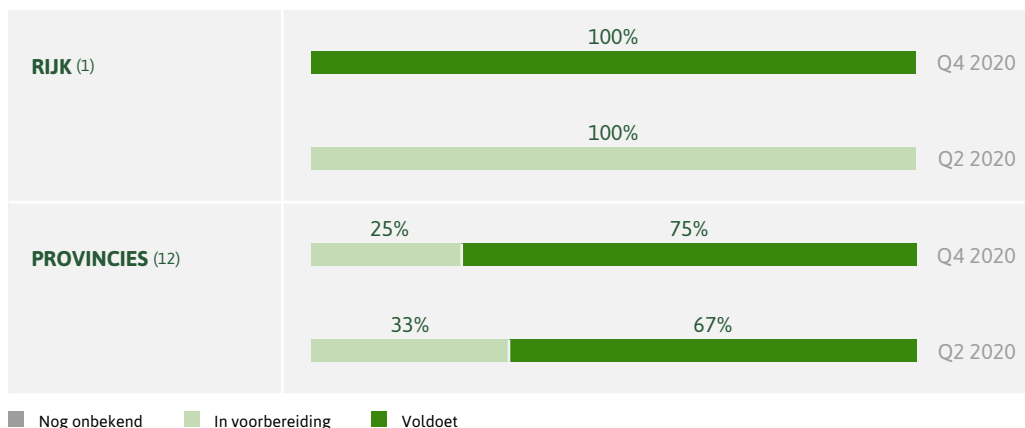

Indicator inhoud

In hoeverre het Rijk en de provincies bezig of klaar zijn met het opstellen en vaststellen van omgevingsvisie, wordt gemeten aan de hand van de vastgestelde en ter inzage gelegde visies die deze organisaties publiceren via 'Officiële bekendmakingen' en ruimtelijkeplannen.nl.

Er wordt niet apart gemonitord of de vastgestelde en gepubliceerde visies ook inhoudelijk voldoen aan artikelen 3.2 en 3.3 van de Omgevingswet. De organisatie zelf is verantwoordelijk voor de inhoud.

Grafiek C1.2: Vastgestelde en/of in voorbereiding zijnde omgevingsvisies

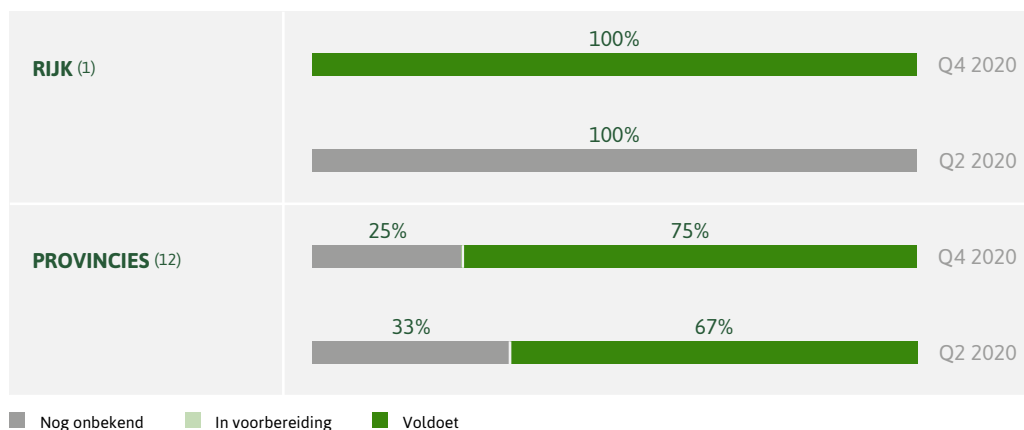

Indicator publicatie

Vanaf de invoeringsdatum van de wet moet een Omgevingsvisie zijn opgesteld die voldoet aan de STOP-TPOD-standaard, via de reguliere infrastructuur voor officiële publicaties zijn gepubliceerd in het elektronische publicatieblad van het desbetreffende orgaan en zijn ontsloten via DSO-LV. Een vóór 1 januari 2022 vastgestelde omgevingsvisie kan nog op grond van de Wet ruimtelijke ordening worden gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl met gebruikmaking van de IMRO-standaard. Ontsluiting van de informatie uit de visie in DSO-LV vindt in dat geval plaats met gebruikmaking van de 'overbruggingsfunctie'.

We meten bij deze indicator de publicatie van omgevingsvisies op ruimtelijkeplannen.nl. Dit geeft het volgende beeld:

Grafiek C1.3: Op ruimtelijkeplannen.nl gepubliceerde omgevingsvisies

Duiding rijkspartijen

De afgelopen periode zijn de inbreng van de Tweede Kamer en de resultaten uit de consultatie verwerkt in de definitieve Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De NOVI is op 11 september door het Kabinet aangeboden aan de Tweede Kamer. De NOVI is ook gepubliceerd op ruimtelijkeplannen.nl en zal in het DSO worden ontsloten. Tegelijk met de NOVI is de Uitvoeringsagenda gepubliceerd. Daarin staat hoe we concreet uitwerking geven aan de NOVI. Via (nationale) programma's en gebiedsgerichte instrumenten zoals de Omgevingsagenda's, NOVI-gebieden en regionale verstedelingsstrategieën zorgen we voor een doorvertaling van de NOVI naar een regionale aanpak.

Duiding provincies

De meeste provincies hebben reeds een visie die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Een aantal provincies is bezig met het opstellen van een omgevingsvisie op grond van de Omgevingswet, het organiseren van inspraak in het kader van participatie en het treffen van voorbereidingen voor de start van de formele procedure. Provincies streven ernaar ook de visie per 1-1-2022 te publiceren via het DSO-LV.

⁹ Voor de waterschappen is de omgevingsvisie geen wettelijk verplicht instrument. Er zijn verschillende waterschappen die wel met een vergelijkbaar instrument werken.

CRITERIUM 2: OMGEVINGSVERORDENING

Criterium 2: Omgevingsverordening

Criterium 2 is alleen van toepassing op de provincies¹⁰ en luidt:

Vanaf de invoeringsdatum heeft een provincie een vastgestelde omgevingsverordening die voldoet aan de eisen van de Omgevingswet (hoofdstuk 7 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De omgevingsverordening is met behulp van de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening.

Een Omgevingsverordening wordt opgesteld met de STOP-TPOD-standaard en bekend gemaakt via de landelijke voorziening.

Grafiek C2.1: Mate waarin provincies voldoen aan het criterium omgevingsverordening

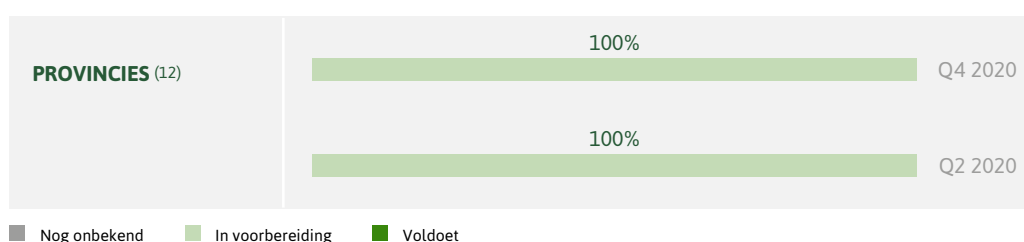

Dit criterium kent drie componenten die we monitoren: (1) De vaststelling van de inhoud, (2) de technische mogelijkheden om de verordening via de DSO-LV te kunnen publiceren en (3) de feitelijke publicatie van de verordening.

Indicator inhoud

De indicator inhoud van het criterium Omgevingsverordening stelt dat de omgevingsverordening door Provinciale Staten op de invoeringsdatum vastgesteld moet zijn. Ook moet het besluit als officiële publicatie gepubliceerd zijn in het elektronische publicatieblad. De meeste provincies hebben al wel een geactualiseerde versie van de omgevingsverordening vastgesteld en gepubliceerd. Deze verordeningen voldoen echter nog niet (volledig) aan de eisen van de Omgevingswet. Pas nadat alle relevante wetgeving door de beide Kamers is vastgesteld, kunnen de provincies hun verordeningen updaten naar een versie die wel voldoet aan de wet¹¹.

Grafiek C2.2: Mate waarin provincies inhoudelijk hun omgevingsverordening klaar hebben

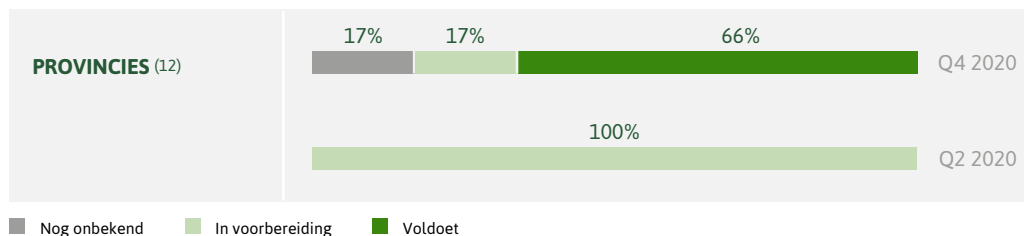

Indicator techniek

De indicator techniek monitort of (1) de standaard beschikbaar is, of (2) leveranciers deze standaard met succes in hun systemen hebben verwerkt zodat provincies in staat zijn de nieuwe techniek te kunnen gaan gebruiken, of (3) de provincies ook daadwerkelijk regelen dat ze de nieuwe techniek kunnen gebruiken en of (4) de provincies met succes in staat zijn om hun verordening op de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Besluiten (LVBB) beschikbaar te stellen (i.c. aangesloten zijn op LVBB).

We rapporteren over het kunnen publiceren van omgevingsverordeningen. Daarbij volgen we de voortgang van de aanmeldingen voor aansluiting op het DSO, de aansluitingen zelf en de publicatie van de besluiten. Dit gaf het volgende beeld over de mate waarin provincies de techniek op orde hebben op basis van de stand in de week van 1 oktober 2020 (week 40):

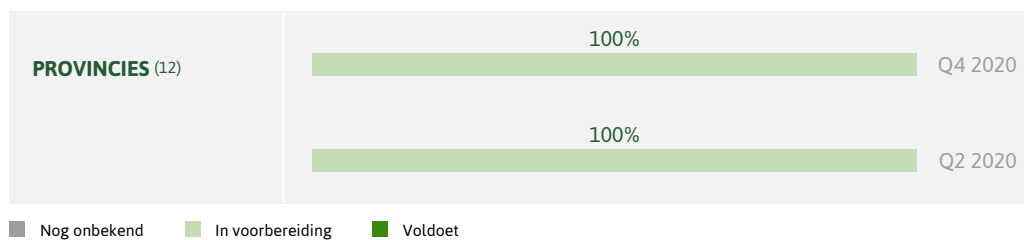
Grafiek C2.3: Mate waarin provincies de techniek op orde hebben om omgevingsverordeningen te kunnen publiceren via DSO LV-BB

Indicator publicatie

De indicator publicatie geeft aan of de vastgestelde verordening als officiële publicatie is gepubliceerd via de landelijke voorziening (LVBB). Dit is alleen mogelijk als aan alle onderdelen van de indicator techniek is voldaan.

Grafiek C2.4: Mate waarin provincies in staat zijn verordeningen te publiceren

Duiding provincies

Alle provincies zijn bezig met het opstellen en digitaliseren van hun Omgevingsverordening. Uit de monitor van de Omgevingsdiensten (OD's) blijkt dat alle provincies hun OD's hebben uitgenodigd voor samenwerking op dit vlak. De provincies gaan uit van publicatie van de ontwerp omgevingsverordening in DSO vanaf 1 april 2021. Hiervoor zijn ze afhankelijk van de STOP-standaard. Deze is beschikbaar, maar nog steeds aan verandering onderhevig, wat tot vertraging leidt.

Drie provincies (Utrecht, Gelderland, Flevoland) hebben na het bekend worden van het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet aangegeven behoefte te hebben aan een verordening met verbrede reikwijdte. Zij hebben inmiddels de mogelijkheid gekregen om op basis van de Crisis- en herstelwet zo'n verordening op te stellen.

¹⁰ De waterschappen moeten o.g.v. de Omgevingswet ook een omgevingsverordening vaststellen (de waterschapsverordening), maar hiervoor kent de wet een overgangperiode van twee jaar, ingaande datum inwerkingtreding wet.

¹¹ Voor zover de verordening nog niet zichtbaar is als gepubliceerd document, zijn de constatering over de status gebaseerd op het antwoord op de surveyvraag 'In hoeverre werkt uw provincie aan de volgende instrumenten: Omgevingsverordening'.

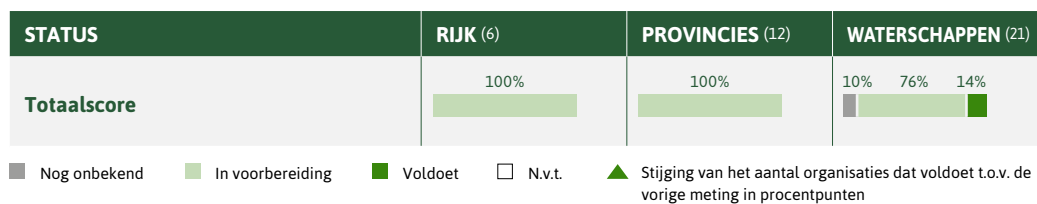
CRITERIUM 3: PROJECTBESLUIT

Criterium 3: Projectbesluit

Criterium 3 is van toepassing op rijkspartijen, provincies en waterschappen en luidt:

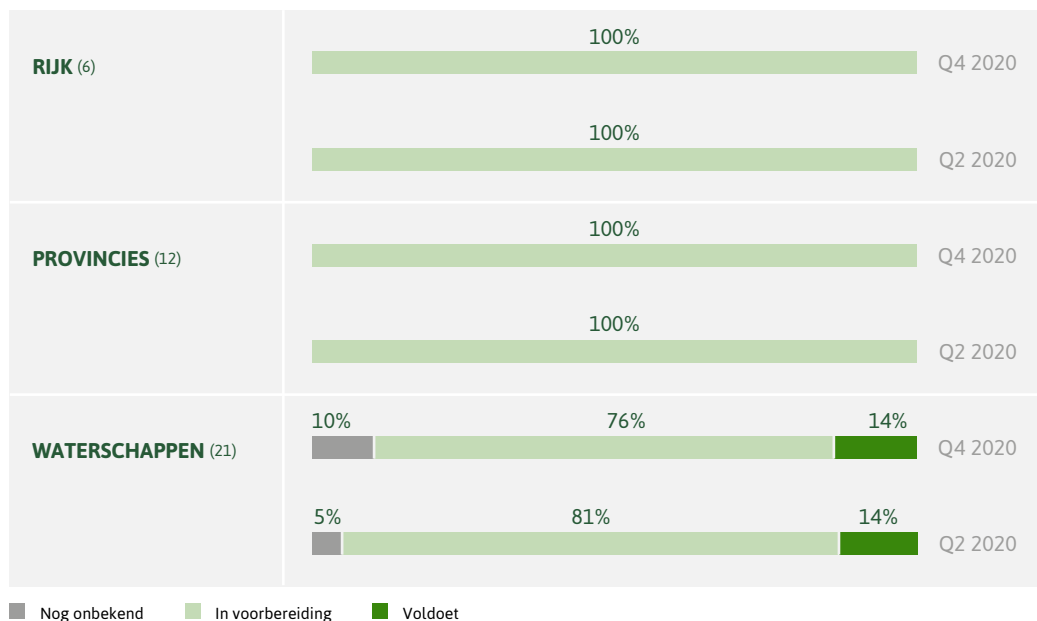
Als een rijkspartij, provincie of waterschap een projectbesluit vaststelt dan stelt zij deze vanaf de invoeringsdatum vast conform de eisen van de Omgevingswet (het projectbesluit voldoet aan hoofdstuk 9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). Tijdens de overgangsfase hoeft het projectbesluit het omgevingsplan niet te wijzigen.

Grafiek C3.1: Percentage van organisaties die voldoen aan de wettelijke eisen.

Voor dit criterium is op de invoeringsdatum alleen de indicator voor proces van belang. Van een rijksinstantie, provincie of waterschap wordt verwacht dat als men na de invoeringsdatum van de wet een projectbesluit moet nemen, men dit conform de regels van de nieuwe wet kan opstellen en vaststellen. Hiervoor dienen werkprocessen en samenwerkingsarrangementen te worden aangepast. Voor het monitoren van de procesindicator maken we gebruik van de halfjaarlijkse survey¹². Dit gaf het volgende beeld over de stand per bestuurslaag op het inrichten en aanpassen van processen voor het voorbereiden van projectbesluiten:

Grafiek C3.2: Mate waarin rijkspartijen, provincies en waterschappen bezig zijn met het inrichten en/of aanpassen van processen voor het voorbereiden van projectbesluiten

Duiding rijkspartijen

Alle rijkspartijen die met het projectbesluit gaan werken zijn gestart met voorbereidingen en het inrichten van processen om goed te kunnen werken met dit instrument. Daarvan heeft 100% in kaart gebracht waar de processen worden geraakt, heeft 50% een plan opgesteld voor het wijzigen van de werkprocessen, heeft 33% een plan voor werven nieuwe medewerkers en heeft 17% de medewerkers volledig geïnstrueerd, danwel nieuwe medewerkers aangetrokken.

Duiding provincies

De nadruk bij de implementatie van de kerninstrumenten ligt voor provincies bij de omgevingsverordening en het oplossen van knelpunten die zij tegenkomen bij het digitaliseren en publiceren hiervan. Dit heeft gevolgen voor de voortgang van de implementatie van de andere kerninstrumenten, waaronder het projectbesluit. De helft van de provincies heeft in beeld welke werkprocessen geraakt worden en heeft een plan opgesteld voor aanpassing van deze processen. De andere provincies zijn van plan hier op korte termijn mee te starten. Alle provincies verwachten op tijd klaar te zijn.

Duiding waterschappen

14% van de waterschappen heeft zijn processen met betrekking tot het projectbesluit al volledig aangepast aan de nieuwe regels van de Omgevingswet, 76% heeft dat in voorbereiding en 10% kan nog niet aangegeven wanneer ze hiermee zal beginnen. Het besluit de Omgevingswet een jaar later in werking te laten treden en Corona hebben hier een duidelijk effect. De vorige monitor gaf aan dat de veel waterschappen al ver op weg waren met het inrichten van de processen en nu zien we dat de situatie nauwelijks is veranderd. Alle waterschappen schatten in dat zij voor 1 januari 2022 de heringerichte processen geïmplementeerd hebben. De Unie van Waterschappen blijft hierbij ondersteunen in de vorm van kennisbijeenkomsten alsmede het verspreiden van de resultaten van pilots en proefprojecten.

¹² In de survey is gevraagd naar de status van: Inrichten of aanpassen van processen m.b.t. het projectbesluit.

CRITERIUM 4: OMGEVINGSPLAN

Criterium 4: Omgevingsplan

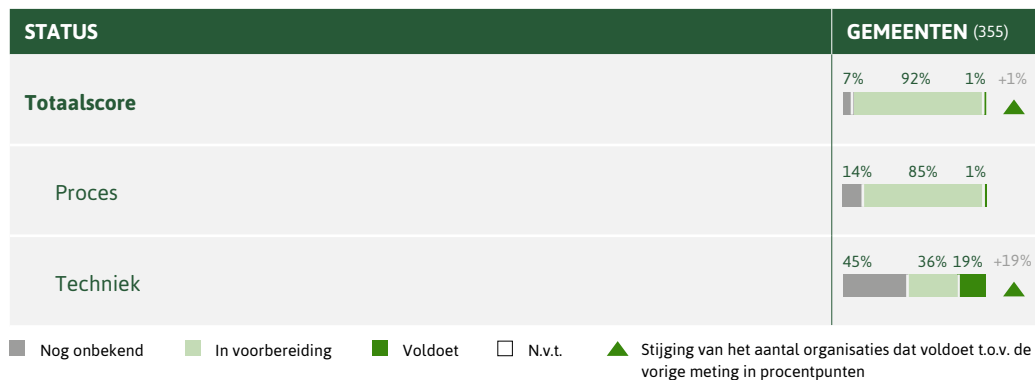
Het vierde criterium waaraan dient te worden voldaan om vanaf de invoeringsdatum verantwoord te kunnen werken met de Omgevingswet geldt alleen voor de gemeenten en luidt:

Als een gemeente een omgevingsplan wil wijzigen, dan stelt de gemeente deze wijziging vanaf de invoeringsdatum vast conform de eisen van de Omgevingswet. Het gewijzigde deel van het plan voldoet aan de provinciale instructieregels en aan de instructieregels uit hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. De wijziging wordt met behulp van de geldende standaard ontsloten via de landelijke voorziening.

De gemeenten hoeven op de invoeringsdatum nog geen nieuw omgevingsplan te hebben vastgesteld. Gemeenten kunnen vanaf de invoeringsdatum stapsgewijs toegroeien naar een nieuw Omgevingsplan. Dat begint met de oude plannen en beheerverordening die van rechtswege op de datum van invoering het omgevingsplan is. Wijzigingen op het van rechtswege tot stand gekomen omgevingsplan dienen vanaf de invoeringsdatum wel conform de eisen van de Omgevingswet te worden doorgevoerd. Het proces voor de aanpassing en de techniek om de aanpassing ook in de landelijke voorziening van het DSO door te voeren, moeten daardoor al wel vanaf de inwerkingtredingsdatum op orde zijn, voor zover de gemeente al per direct aanpassingen wil (kunnen) doorvoeren. Daarom meten we de indicatoren proces en techniek.

De stand op het criterium is als volgt:

Grafiek C4.1: Mate waarin gemeenten voldoen aan het criterium m.b.t. het opstellen van omgevingsplannen

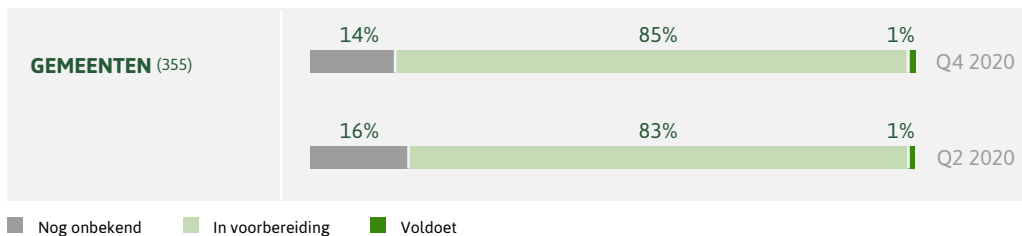

Indicator proces

De mate waarin gemeenten hun proces voor het aanpassen van omgevingsplannen al ontworpen en ingeregeld hebben wordt afgemeten aan de hand van surveyvragen aan de projectleiders en programmamanagers bij gemeenten¹³. De grafiek geeft weer hoeveel gemeenten voldoen aan de indicator, ermee bezig zijn en waar het nog onbekend is:

Hieronder worden de beide indicatoren waaruit het criterium is opgebouwd nader toegelicht.

Grafiek C4.2: Mate waarin gemeenten bezig zijn om processen voor het aanpassen van omgevingsplannen te organiseren.

Duiding gemeenten

We zien ten opzichte van de vorige meting een lichte stijging van het aantal gemeenten dat het omgevingsplanproces in voorbereiding heeft. Van de gemeenten die ermee bezig zijn, heeft ruim driekwart een inventarisatie gemaakt van de werkprocessen en heeft ruim de helft een plan van aanpak opgesteld.

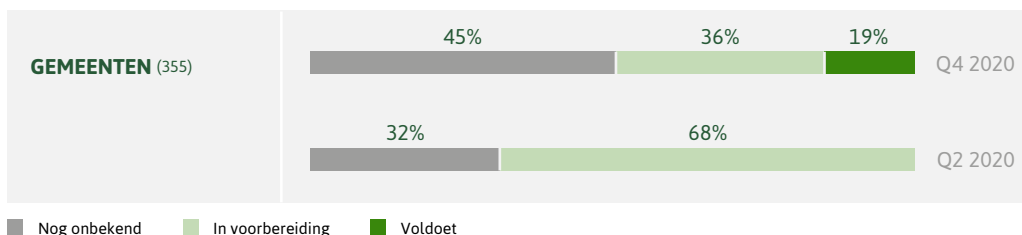
Uit de vorige monitor kwam naar voren dat gemeenten behoefte hadden aan een voorbeeld werkend proces betreffende het omgevingsplan. Dit was net daarvoor beschikbaar gesteld vanuit de VNG en hebben we extra onder de aandacht gebracht. We zien in de antwoorden van deze ronde dat dit geen issue meer is bij gemeenten. Ditmaal is ook gevraagd aan de gemeenten die hebben aangegeven in voorbereiding te zijn wanneer men verwacht gereed te zijn. De antwoorden laten zien dat het grootste deel van de gemeenten die met de voorbereidingen bezig zijn verwacht voor de inwerkingtreding gereed te zijn (70%). Een deel van de gemeenten antwoordt 'Weten we nog niet' (19%). Voor deze categorie geldt niet automatisch dat deze groep na inwerkingtreding gereed zal zijn, maar dat de respondenten op dit moment nog niet exact weten wanneer zij gereed zijn. Voor deze groep, maar in het bijzonder de groep die verwacht na inwerkingtreding gereed te zijn (11%), geldt dat de RIO's contact opnemen met hen om na te gaan wat hier speelt. Tevens blijven ze deze gemeenten stimuleren om voor de inwerkingtreding gereed te zijn.

Indicator techniek

De indicator techniek volgt of een gemeente is aangesloten op de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (LVBB) en omgevingswetbesluiten kan publiceren. Een wijziging van een omgevingsplan moet daarvoor worden opgesteld met de STOP-TPOD standaard, worden bekendgemaakt via de LVBB en worden ontsloten via DSO-LV.

De huidige versie van de standaard (STOP versie 1.03) is op 19-6-2020 gepubliceerd. Om te bepalen of de gemeenten al technisch in staat zijn om een wijziging van het omgevingsplan op de landelijke voorziening te publiceren, volgen we het aantal gemeenten dat al met succes een aansluitingstraject heeft doorlopen op het DSO-LV. Dat gaf het volgende beeld:

Grafiek C4.3: Mate waarin gemeenten de techniek op orde hebben om wijzigingen in het omgevingsplan via LVBB te publiceren en via DSO-LV beschikbaar te stellen

Duiding gemeenten

Er is een duidelijke toename te zien van het percentage gemeenten dat op het onderdeel techniek voldoet, was dat in de vorige meting nog geen enkele gemeente nu is dat 19%. Eveneens is te zien dat het percentage gemeenten 'in voorbereiding' daalt en het percentage 'onbekend' toeneemt. Dit valt te verklaren door een aanpassing van de registratiemethodiek voor aanmeldingen en aansluitingen op het DSO-LV. Zie hiervoor de toelichting in het kader aan het begin van het hoofdstuk over criterium 5. Een andere verklaring is dat de standaard pas korte tijd beschikbaar is. Naar verwachting zullen bij de volgende monitorresultaten dan ook veranderingen optreden in de mate waarin gemeenten bezig zijn met de voorbereidingen en het aantal dat voldoet. Ter ondersteuning van de voorbereiding op het proces heeft de VNG in september een succesvolle sessie georganiseerd waarin de softwareleveranciers een gezamenlijke demo gaven voor ruim 300 bevoegd gezagen.

¹³ In de survey is de volgende vraag gebruikt: Welke organisatorische aanpassingen heeft uw organisatie al doorgevoerd in aanloop naar de invoeringsdatum van de Omgevingswet?: Inrichten of aanpassen van processen tot wijziging van het omgevingsplan.

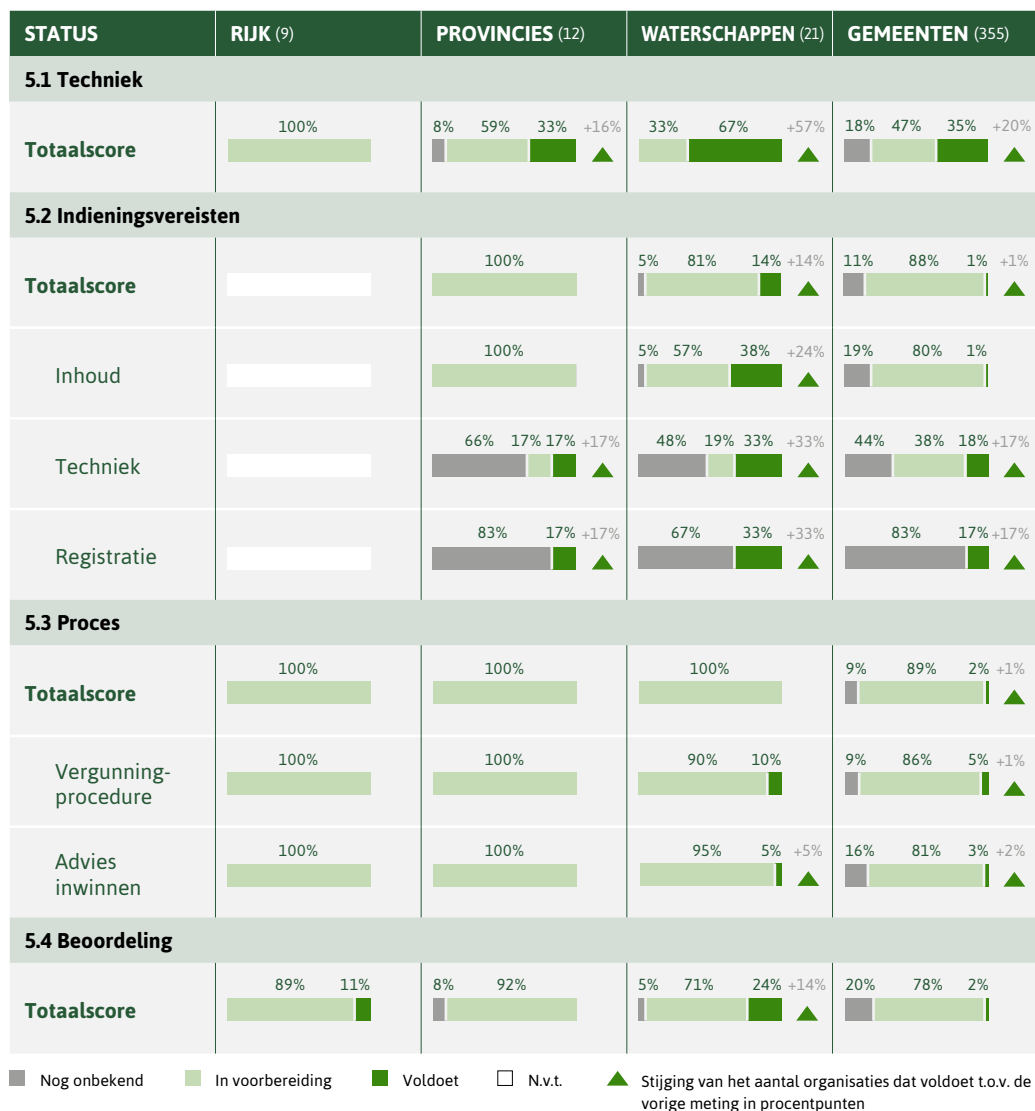
CRITERIUM 5: VERGUNNINGEN EN MELDINGEN

Criterium 5: Vergunningen en meldingen

Het vijfde en laatste criterium waaraan de overheden meteen vanaf invoeringsdatum van de Omgevingswet moeten voldoen, is het kunnen verwerken van de omgevingsvergunningaanvragen en meldingen.

Het criterium is opgedeeld in een aantal (sub)criteria waaraan dient te zijn voldaan door alle overheden die als bevoegd gezag optreden voor de verwerking van omgevingsvergunningaanvragen en meldingen. Het gaat om (1) een subcriterium over de benodigde techniek om aanvragen te kunnen ontvangen (2) een subcriterium om de juiste aanvraagformulieren digitaal gereed te hebben, (3) een subcriterium om het proces van vergunningverlening conform de nieuwe eisen te kunnen uitvoeren en (4) een subcriterium over het kunnen beoordelen van aanvragen.

Grafiek C5.0: Percentage van organisaties die voldoen aan de minimum eisen.

Belangrijk element van het criterium is het aansluiten van de verschillende overheden op de diverse onderdelen van het DSO-LV. In de tabellen hierover in dit hoofdstuk is op een aantal punten een kleine terugloop te zien. Dit komt omdat de contacten met de bevoegde gezagen over het aansluiten zijn geïntensiveerd, waardoor de aansluitinformatie in sommige gevallen is bijgesteld. Het extra jaar heeft overheden de ruimte gegeven om de aansluiting alsnog door een nieuwe leverancier of onder een nieuw contract te realiseren. Ook zijn bevoegde gezagen met hun softwareleverancier in gesprek wanneer de juiste versie van de software beschikbaar is. En er zijn overheden die om de kosten voor de invoering te beperken de aansluiting nog even uitstellen.

Hieronder wordt de voortgang op de vier (sub)criteria nader toegelicht.

Criterium 5.1 Vergunningen en meldingen - techniek

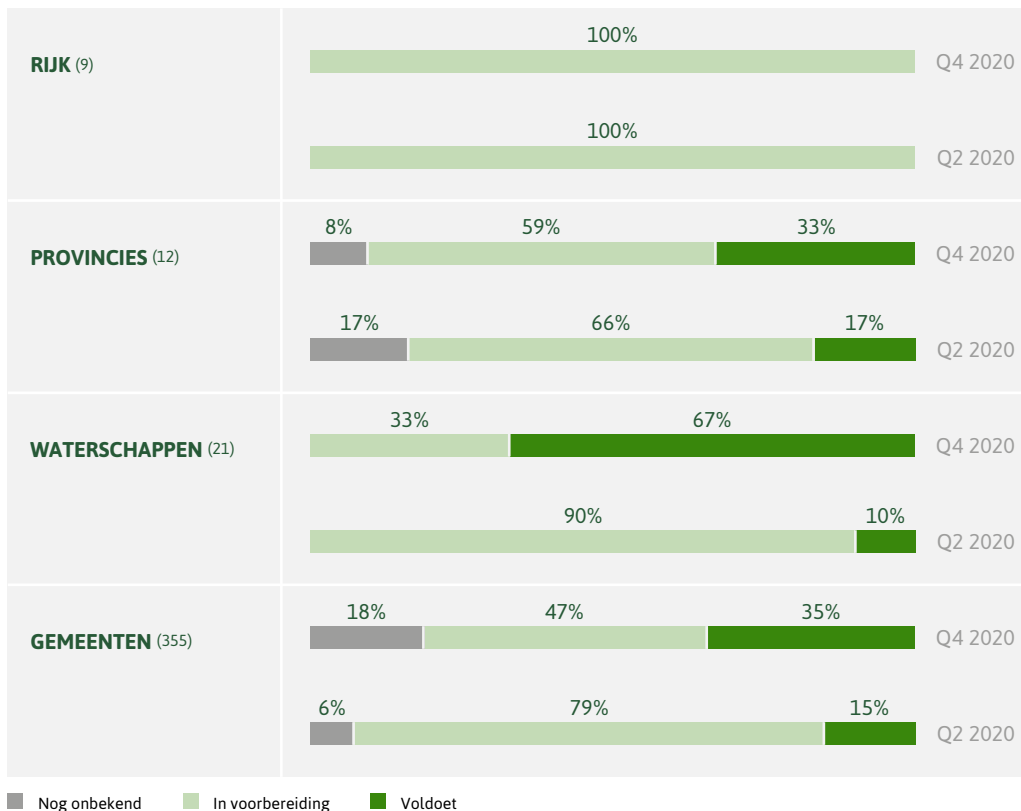
Criterium 5.1 geldt voor ieder bevoegd gezag en luidt:

5.1 Vanaf de invoeringsdatum is het bevoegd gezag (en/of haar uitvoeringsorganisatie) in staat om conform de daarvoor geldende standaard een aanvraag of melding (art. 14.1 Ob) vanuit de landelijke voorziening te ontvangen (subcriterium techniek).

Vanaf de eerste dag dat de wet in werking is getreden, moet een bevoegd gezag (of haar uitvoeringsorganisatie) via een aansluiting op de landelijke voorziening (DSO LV) vergunningaanvragen en meldingen uit het omgevingsloket kunnen ontvangen. Hiervoor is nodig dat men een aansluiting op het DSO-LV heeft waarmee de aanvragen en meldingen digitaal kunnen worden binnengehaald die voldoen aan de STAM-standaard. Overheden kunnen sinds 8 mei 2020 met versie 1.01 van de STAM aansluiten op (de pre-productieomgeving van) de landelijke voorziening.

Een organisatie voldoet aan de indicator techniek wanneer de organisatie succesvol aangesloten is op de landelijke voorziening¹⁴ of wanneer de uitvoeringsorganisatie waaraan zij de behandeling van vergunningen en meldingen hebben uitbesteed dit kan namens hen. In aanloop naar deze aansluiting, volgen we de voorbereidingen die overheden treffen door te kijken of ze zich hetzij zelf, hetzij via hun softwareleverancier hebben aangemeld voor aansluiting. De grafiek toont het aantal overheden dat voldoet aan de indicator techniek (dus succesvol aangesloten is op de landelijke voorziening), bezig is met de voorbereiding of waarbij het nog onbekend is.

Grafiek C5.1: Mate waarin overheden bezig zijn de techniek die nodig is om vergunningen en meldingen te kunnen verwerken op orde te brengen.

Duiding rijkspartijen

Alle rijkspartijen die technisch in staat moeten zijn om vergunningen en meldingen te ontvangen via het DSO-LV bij inwerkingtreding zijn gestart met de voorbereiding. Alle rijkspartijen, met uitzondering van één, verwachten de mijlpaal uit de roadmap om voor 1-1-2021 aangesloten te zijn op het DSO-LV te halen. Vanuit de Veranderopgave Rijk worden de rijkspartijen ondersteund bij het aansluiten op het DSO.

Duiding provincies

Zeven provincies hebben zich aangemeld bij het programma DSO voor de aansluiting op het STAM-koppelvlak voor het ontvangen van aanvragen en meldingen. Vier provincies zijn aangesloten en hebben inmiddels met succes een testaanvraag verstuurd. Eén provincie onderzoekt alternatieve mogelijkheden voor aansluiting omdat het overgrote deel van de taken wordt ondergebracht bij een omgevingsdienst. Bijna alle omgevingsdiensten zijn aangemeld voor de STAM-koppeling (28 van 29) en de laatste heeft de aanmelding in voorbereiding. Twintig omgevingsdiensten zijn vanuit de aanmelding ook aangesloten, en achttien omgevingsdiensten hebben met succes berichten kunnen uitwisselen met het DSO-LV.

Duiding waterschappen

Op 16 oktober 2020 had 67% van de waterschappen een beveiligde en technisch correct werkende aansluiting op DSO-LV (1 mei 2020: 10%), waarmee deze waterschappen in staat zijn om vergunningaanvragen en meldingen vanuit DSO-LV te ontvangen. De overige 33% van de waterschappen heeft een planning ingediend voor het realiseren van deze koppeling voor het einde van het jaar 2020. Daarmee creëren de waterschappen de mogelijkheid voor zichzelf om een jaar lang te oefenen met het inregelen van hun processen en samenwerkingsafspraken te maken met hun ketenpartners.

Duiding gemeenten

Op het onderdeel techniek zien we een verdubbeling van het aantal respondenten dat aangeeft te voldoen. Inmiddels voldoet meer dan één derde van de respondenten aan dit criterium.

Wel zien we dat sommige gemeenten het als knelpunt ervaren dat ze om verschillende redenen nog niet in staat zijn om te oefenen met de STAM koppeling.

Het uitstel van de invoeringsdatum heeft gemeenten meer tijd gegeven om de opdrachtverlening aan hun leveranciers te heroverwegen en heeft ook de leveranciers meer tijd gegeven om software te ontwikkelen. Ook horen we uit de praktijk dat onderbrekingen in de beschikbaarheid van het DSO-LV leiden tot vertragingen in het aansluiten van gemeenten en hun leveranciers. Het aantal gemeenten dat 'in voorbereiding' aangeeft op het onderdeel 5.1 Techniek is teruggelopen. De oorzaken daarvan zijn eerder beschreven in het kader aan het begin van dit hoofdstuk.

Bijna alle omgevingsdiensten zijn aangemeld voor de STAM-koppeling (28 van 29) en de laatste heeft de aanmelding in voorbereiding. Twintig Omgevingsdiensten zijn vanuit de aanmelding ook aangesloten en bij 18 omgevingsdiensten zijn berichten succesvol ontvangen.

Criterium 5.2 Vergunningen en meldingen – indieningsvereisten

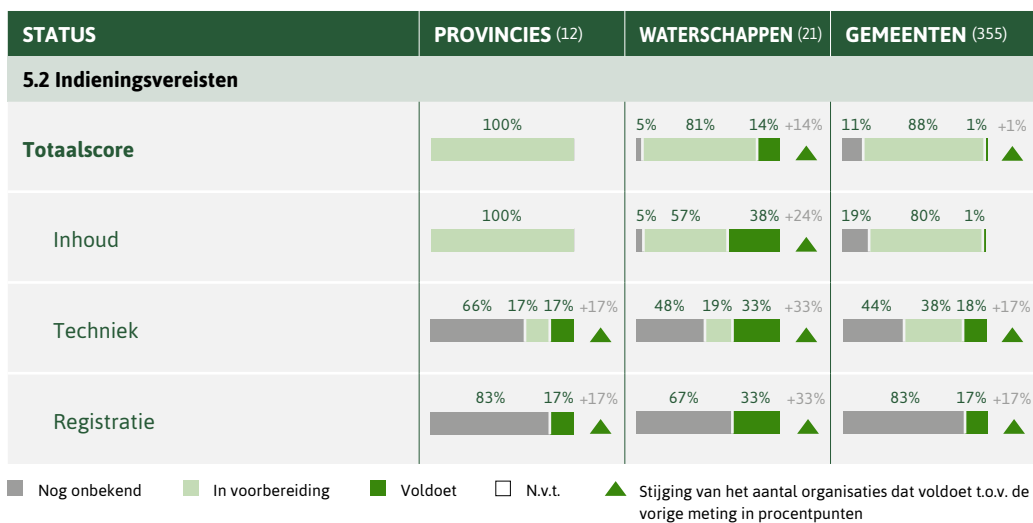
Criterium 5.2 geldt alleen voor provincies, waterschappen en gemeenten en luidt als volgt:

5.2 Vanaf de invoeringsdatum stellen provincie, waterschap en gemeente de informatie beschikbaar die nodig is om een aanvraagformulier in de landelijke voorziening samen te kunnen stellen, waarin ook de door hen gestelde indieningsvereisten zijn meegenomen (subcriterium indieningsvereisten).

Om indieningsvereisten bij het indienen van de aanvraag of melding zichtbaar te krijgen, is een specifieke set van zogenaamde toepasbare regels nodig voor iedere activiteit waarvoor het bevoegd gezag op basis van de verordeningen of het omgevingsplan een vergunning-, melding-, of informatieplicht heeft bepaald. Toepasbare regels zorgen er onder andere voor dat de juridische regels in verordeningen en plannen door de software van het DSO kunnen worden geïnterpreteerd, zodat de juiste vragen in het indieningsformulier kunnen worden gesteld. Zonder deze toepasbare regels verschijnen er geen vragen over de activiteit in het indienings-/meldingsformulier op het DSO-LV en kunnen er ook geen indieningsvereisten worden meegegeven aan de indiener/melder.

Het criterium over de indieningsvereisten is opgebouwd uit drie indicatoren die gezamenlijk bepalen of een overheid aan het criterium voldoet. De stand op het criterium als geheel is als volgt:

Grafiek C5.2.1: Mate waarin overheden voldoen aan het criterium indieningsvereisten.

Hieronder worden de drie indicatoren voor het gereed hebben van de inhoud, de techniek en de publicatie in het DSO nader toegelicht.

Indicator inhoud indieningsvereisten

We monitoren of het de overheden lukt om geschikte indieningsvereisten te maken door de mate waarin ze de voor de indieningsvereisten relevante toepasbare regels voor hun gebied via het DSO beschikbaar stellen. Hiervoor volgen we het beschikbaar stellen van specifieke sets toepasbare regels voor indieningsvereisten per bestuurslaag:

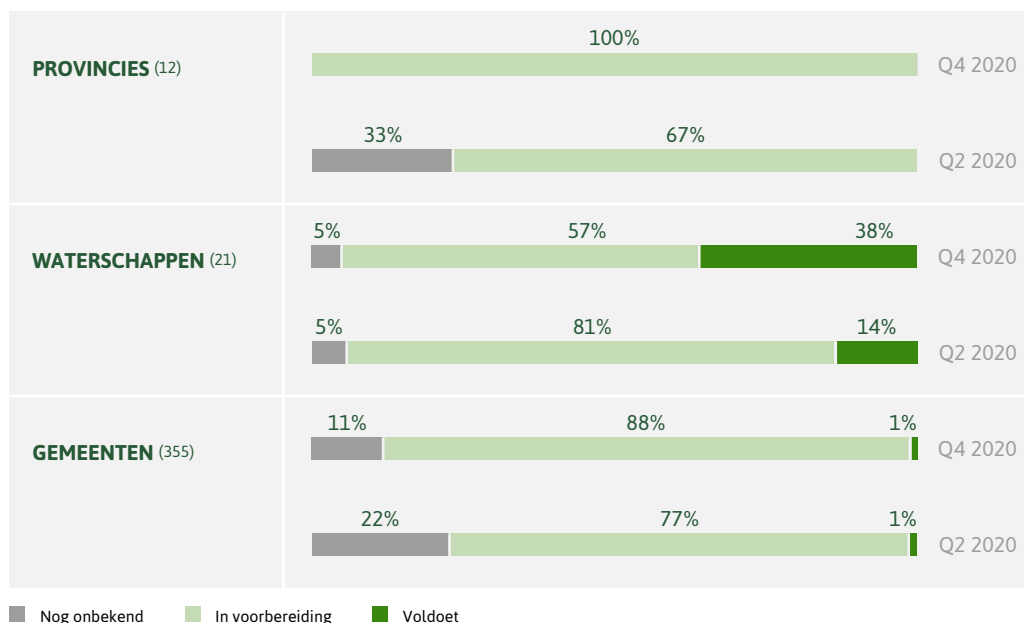
- Voor de provincies volgen we de publicatie van indieningsvereisten voor activiteiten waarvoor de provincie bevoegd gezag is als vergunningverstrekker of meldingsinstantie en die volgen uit hun via de LVBB gepubliceerde omgevingsverordening.
- Voor de waterschappen volgen we alleen toepasbare regels voor de set activiteiten uit de bruidsschat die betrekking hebben op de waterkwaliteit. Voor de overige activiteiten geldt voor de waterschappen namelijk een overgangstermijn van twee jaar, die begint op het moment dat de wet in werking treedt.
- Voor de gemeenten volgen we het opvoeren van regels rondom taken die nu al in het Omgevingsloket Online (OLO) door gemeenten van aangepaste indieningsvereisten kunnen worden voorzien en door een grote groep gemeenten ook al van eigen eisen zijn voorzien:
 - opslaan van roerende zaken
 - alarminstallatie aanleggen
 - reclame plaatsen
 - maken, hebben of veranderen van een uitweg of het gebruik daarvan
 - slopen in een beschermd stads- of dorpsgezicht
 - weg aanleggen of veranderen
 - vellen van houtopstand (kappen)
 - monumenten onderhouden, restaureren, veranderen of slopen

Met name voor de gemeenten die nu al voor APV-vergunningaanvragen uit deze lijst aangepaste indieningsvereisten hebben gedefinieerd in het OLO geldt dat ze deze minimaal hebben overgezet naar het DSO-LV om volledig aan de indicator inhoud te kunnen voldoen. Er zijn momenteel 200 gemeenten die eigen aanvullende indieningsvereisten voor deze taken hebben gedefinieerd in het OLO.

Overheden registreren nu al indieningsvereisten in de pre-productie-omgeving van het DSO-LV. Vanaf medio volgend jaar is dat ook mogelijk in de productie-omgeving. Zolang de productie-omgeving nog niet beschikbaar is, baseert de indicator 'Inhoud indieningsvereisten' zich op de antwoorden die de projectleiders en programmamanagers geven in de halfjaarlijkse survey. Als men aangeeft dat men al klaar is met het opstellen van vragenbomen voor indieningsvereisten,

dan kijken we of de vragenbomen ook op de pre-productieomgeving zijn opgenomen. Deze ronde waren er vier gemeenten die aangaven al klaar te zijn. Eén daarvan had - de op basis van de in het OLO zichtbare indieningsvereisten - verwachte opgestelde vragenbomen nog niet in de pre-productie-omgeving opgenomen¹⁵.

Grafiek C5.2.2: Overzicht percentage overheden dat bezig is met inhoud indieningsvereisten

Indicator techniek

Overheden voldoen aan de indicator techniek wanneer ze succesvol aangesloten zijn op de landelijke voorziening en toepasbare regels kunnen ontsluiten. Dit kan worden ontleed in drie onderdelen:

1. De STTR-standaard moet daarvoor beschikbaar zijn en de landelijke voorziening moet gereed zijn om op te kunnen worden aangesloten en de toepasbare regels te kunnen registreren.
2. Overheden moeten daarvoor over geschikte software kunnen beschikken zoals een regelbeheersysteem dat de toepasbare regels conform de STTR-standaard kan overzetten naar het DSO-LV. Ze zijn daarbij mede afhankelijk van softwareleveranciers die op tijd geschikte software ter beschikking moeten kunnen stellen.
3. De overheden moeten in huis voorbereidingen treffen om de software aan te sluiten op het DSO-LV en de koppelingen te testen.

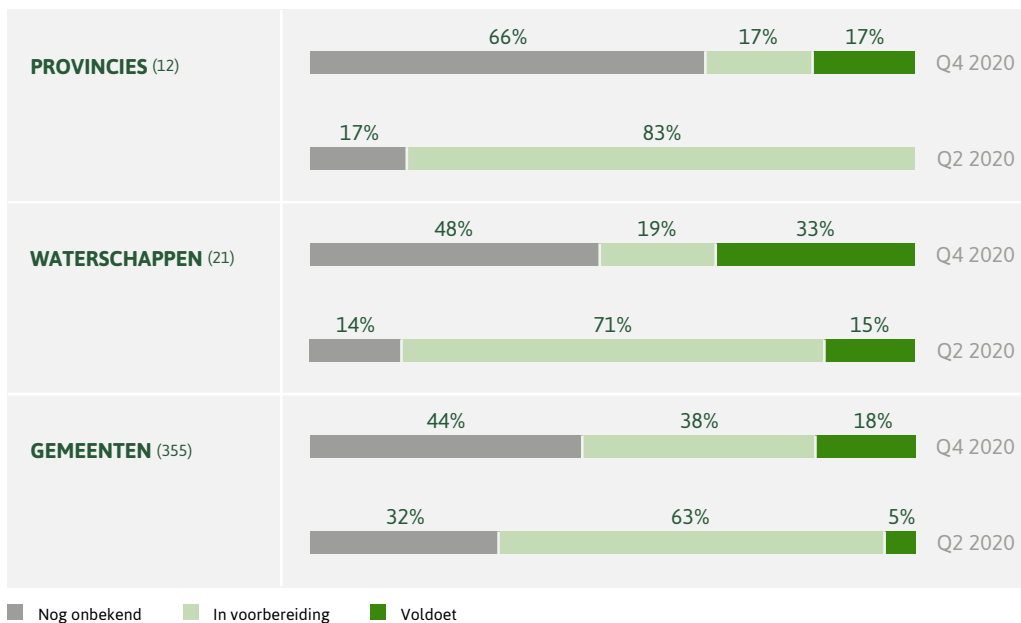
Voor onderdeel 1 geldt dat de STTR-standaard op 12-3-2019 is vastgesteld. De pre-productieomgeving op het DSO-LV is daarvoor beschikbaar. De productie-omgeving zal voor medio 2021 beschikbaar komen.

Voor onderdelen 2 en 3 geldt dat we de mate waarin overheden bezig zijn om met hun leveranciers te zorgen voor geschikte software volgen aan de hand van de aanmeldingen - al dan niet via softwareleveranciers - voor aansluiting op de pre-productieomgeving van het DSO.

Daarom geldt dat zodra het een overheidsinstantie is gelukt om toepasbare regels m.b.t. indieningsvereisten te registreren in de pre-productie-omgeving, we dat beschouwen als een indicatie dat de overheidsinstantie in staat is om aan het techniek-criterium te voldoen.

In aanloop naar een succesvolle aansluiting volgen we overheden bij de voorbereidingen. Daarvoor kijken we naar de aanschaf of aanpassing van software door overheden.

Grafiek C5.2.3: Mate waarin overheden al met succes zijn aangesloten op het DSO-LV en toepasbare regels kunnen ontsluiten.

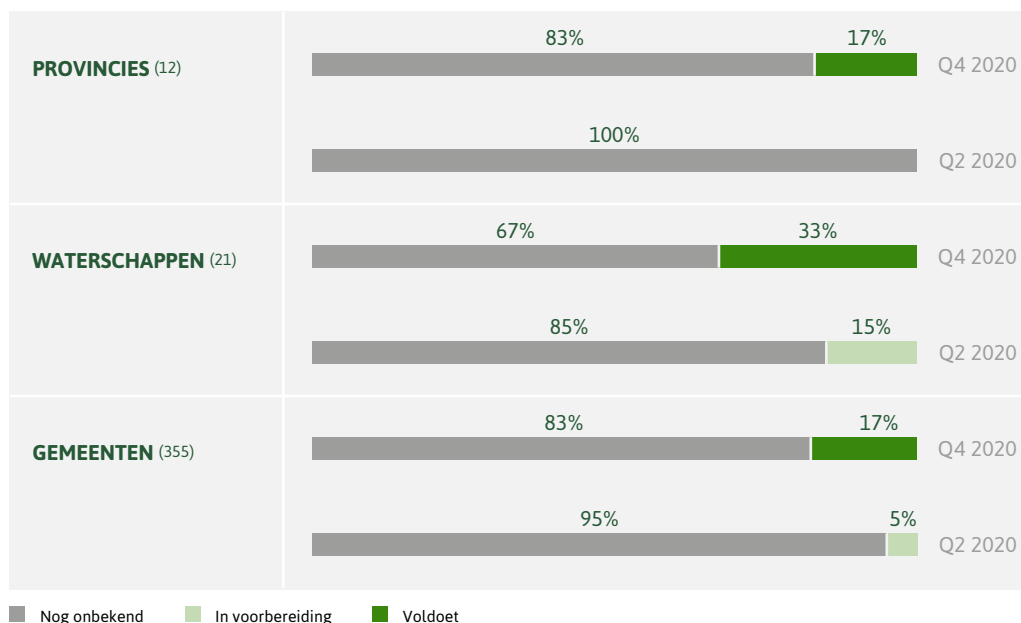
Indicator registratie indieningsvereisten

De indicator 'registratie indieningsvereisten' wordt gemonitord aan de hand van de toepasbare regels die overheden hiervoor via de pre-productie-omgeving van de landelijke voorziening geregistreerd hebben. Hier wordt dus alleen gekeken of een overheid in staat is indieningsvereisten te registreren. Zie ook de indicator inhoud. Voor de provincies geldt als extra eis dat de verordening al via het DSO-LV gepubliceerd is voordat indieningsvereisten kunnen worden geregistreerd (zie ook criterium 2). Voor de waterschappen geldt dat het Rijk de (toepasbare regels uit de) bruidsschat (met regels voor de waterkwaliteit) beschikbaar moet stellen.

Duiding rijkspartijen

Het rijk maakt geen onderdeel uit van dit criterium, maar het is goed om te melden dat de rijksregels onder de Omgevingswet worden uitgewerkt in toepasbare regels. Het rijk is hiervoor aangesloten op het DSO. Concept vragenbomen worden doorlopen of deze goed aansluiten op de wetgeving en de uitvoeringspraktijk.

Grafiek C5.2.4: Mate waarin overheden al met succes indieningsvereisten voor vergunningaanvragen en meldingen hebben gepubliceerd

Duiding provincies

Provincies moeten toepasbare regels maken in verband met de indieningsvereisten voor de provinciale vergunningplichtige activiteiten die zij in de omgevingsverordening hebben opgenomen. Meer dan de helft van de provincies is inmiddels bezig met dit onderdeel. Ze oefenen met het opstellen van vragenbomen en onderzoeken voor welke activiteiten vragenbomen opgesteld moeten worden. Negen provincies zijn bezig met een gezamenlijke aanbesteding om de aansluiting op het STTR-koppelvlak te regelen.

Duiding waterschappen

M.b.t. de indicator inhoud

Met de bruidsschat en de daaraan verbonden toepasbare regels en vraagbomen met indieningsvereisten in het DSO-LV hebben de waterschappen een startsituatie om ingediende vergunningaanvragen en meldingen te kunnen verwerken. Veel waterschappen zien dat er meer nodig is om in de geest van de Omgevingswet de dienstverlening op een hoger plan te brengen. Daarom heeft 95% van de waterschappen een traject gestart (57%) of is daar al mee klaar (38%) om een waterschapsverordening met toepasbare regels voor zowel de vergunningchecker als de aanvraag- en meldingsformulieren op te stellen. Hieruit blijkt dat de ambitie van de waterschappen gericht is op meer dan alleen de wettelijke eisen en zeker ook op het niveau van dienstverlening aan de eigen inwoners en bedrijven.

M.b.t. de indicator techniek

Op 16 oktober 2020 had 33% van de waterschappen een beveiligde en technisch correct werkende aansluiting van hun eigen regelbeheersysteem op DSO-LV (Q2 2020: 15%). De beschikbaarheid van toepasbare regels is sterk afhankelijk van de beschikbare juridische regels, omdat deze een juridische eenheid vormen. Omdat de bruidsschat later beschikbaar komt dan verwacht en ook de benodigde versie van de STOP/TPOD standaard later wordt opgeleverd dan voorzien, hebben waterschappen een pas op de plaats gemaakt met het aansluiten van hun regelbeheersystemen voor toepasbare regels. Wanneer de bruidsschat en de voor waterschappen benodigde versie van de standaard beschikbaar zijn en geïmplementeerd kunnen worden, zal er een versnelling plaats gaan vinden van het aansluiten van regelbeheersystemen op DSO-LV.

M.b.t. de indicator registratie

Zoals eerder aangegeven stelt het Rijk de bruidsschat voor de waterschappen beschikbaar inclusief vraagbomen voor indieningsvereisten. Daarom is er verder geen extra inspanning van de waterschappen nodig om per 1-1-2022 aan het criterium m.b.t. de indieningsvereisten te voldoen. Omdat de ambitie van de waterschappen hoger is dan alleen het voldoen aan de wettelijke eisen, stellen zij voor de activiteiten die niet met de bruidsschat worden afgedekt de vraagbomen met daarin de indieningsvereisten zelf aan DSO-LV beschikbaar. Dit gebeurt parallel met het ontsluiten van de waterschapsverordening. 33% van de waterschappen heeft reeds vraagbomen met indieningsvereisten in DSO-LV geregistreerd (Q2 2020: 0%). De overige waterschappen bereiden deze registratie voor.

Duiding gemeenten

M.b.t. de indicator techniek

Er is een stijging waarneembaar in het aantal gemeenten dat voldoet aan dit onderdeel van 5% naar 18%. We zien daarbij een teruggang van het percentage gemeenten dat in voorbereiding is. Zie voor de verklaring het kader aan het begin van dit hoofdstuk over criterium 5. Zoals aangegeven gebruiken gemeenten de vrijgekomen tijd voor afwegingen welke eerder door tijdsdruk niet konden worden gemaakt, zoals de selectie van softwareleveranciers. Gemeenten geven aan dat de onderbrekingen in beschikbaarheid van DSO een belemmerende factor vormen in de snelheid van aansluiting, evenals 'filevorming' bij leveranciers. Daarnaast is nog eens goed gekeken naar de definitie van 'in voorbereiding'. Al deze factoren komen tot uitdrukking in het percentage 'in voorbereiding' in deze rapportage. Vanuit de VNG is direct werk gemaakt van de groep die onbekend heeft aangegeven en we verwachten dat de cijfers hieromtrent snel een ander beeld zullen geven.

M.b.t. de indicatoren inhoud en registratie

Ten aanzien van de onderdelen 'inhoud' en 'registratie' zien we stijgingen. Op de inhoud is inmiddels 80% van de gemeenten bezig met de voorbereidingen. Voor het onderdeel registratie geldt dat 17% gereed is t.o.v. 0% bij de vorige meting. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit criterium met name van toepassing is op de gemeenten die nu ook vragenbomen hanteren, dat zijn er ongeveer 200. Voor wat betreft registratie zien we een lichte daling van het percentage respondenten dat dit onderdeel in voorbereiding heeft. Vanuit de VNG blijven we dit onderwerp onder de aandacht brengen en ondersteunen. De bibliotheek voor (uniforme) toepasbare regels en vragenbomen is door de VNG ontwikkeld en de eerste staalkaart-uitwerking is daar beschikbaar. De tweede volgt en de derde wordt ontwikkeld.

Een meerderheid (58%) van de gemeenten die in voorbereiding zijn, verwacht voor eind 2021 te voldoen. Dit is een wat lager percentage dan bij de overige onderdelen, waarbij dient te worden opgemerkt dat dit criterium met name van toepassing is op de 200 gemeenten die een aanvullende vragenboom in het Omgevingsloket Online (OLO) opgenomen hebben. De gemeenten die verwachten pas na 1-1-2022 aan het criterium te voldoen (11%), en de gemeenten die opgegeven hebben het nog niet te weten (31%), zullen worden benaderd door de RIO's. Voor de categorie 'Weten we nog niet' geldt niet automatisch dat deze groep na inwerkingtreding gereed zal zijn, maar dat de respondenten op dit moment nog niet exact weten wanneer zij gereed zijn.

Criterium 5.3 Vergunningen en meldingen – proces

Criterium 5.3 is van toepassing op alle bevoegde gezagen die vergunningen verstrekken onder de Omgevingswet. Het criterium luidt als volgt:

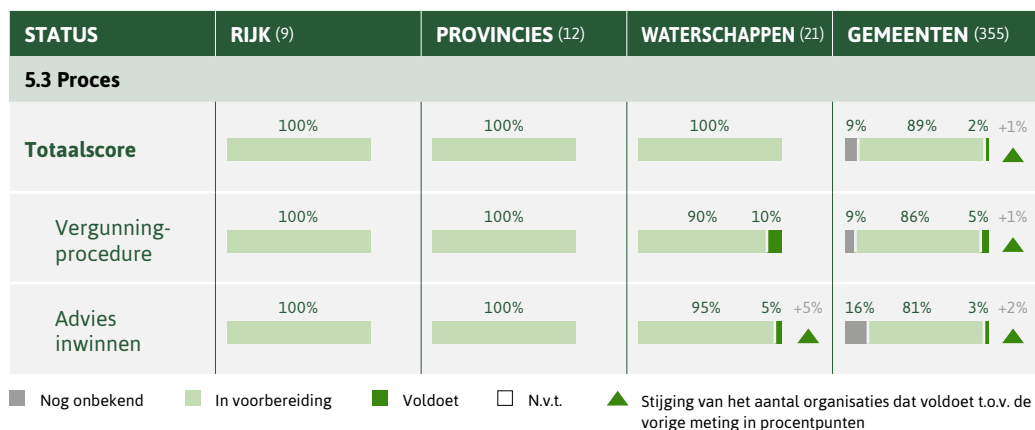
5.3 Vanaf de invoeringsdatum is het bevoegd gezag (en/of haar uitvoeringsorganisatie) voorbereid op de gewijzigde vergunningenprocedure conform de eisen van de Omgevingswet. Hieronder valt het kunnen verwerken van een enkelvoudige en een meervoudige aanvraag (subcriterium proces).

Beoordeling van een aanvraag dient binnen 8 weken plaats te kunnen vinden voor besluiten anders dan die o.g.v. art 10.24 Omgevingsbesluit. Bij een meervoudige aanvraag is het bevoegd gezag dat de aanvraag behandelt, voorbereid op het inwinnen van advies (met instemming) van het bestuursorgaan dat bevoegd gezag geweest zou zijn, als de activiteit los (enkelvoudig) aangevraagd zou zijn.

Een overheid voldoet aan het criterium zodra ze in brede zin haar processen voor het behandelen van vergunningaanvragen en meldingen heeft aangepast aan de nieuwe wet. Het gaat daarbij niet alleen om werkafspraken over de behandeling, maar ook over het organiseren van de benodigde competenties. Daarnaast moeten voor complexe aanvragen, waarbij verplicht advies van een andere overheid is vereist, afspraken worden gemaakt over de wijze van samenwerken bij dergelijke gevallen.

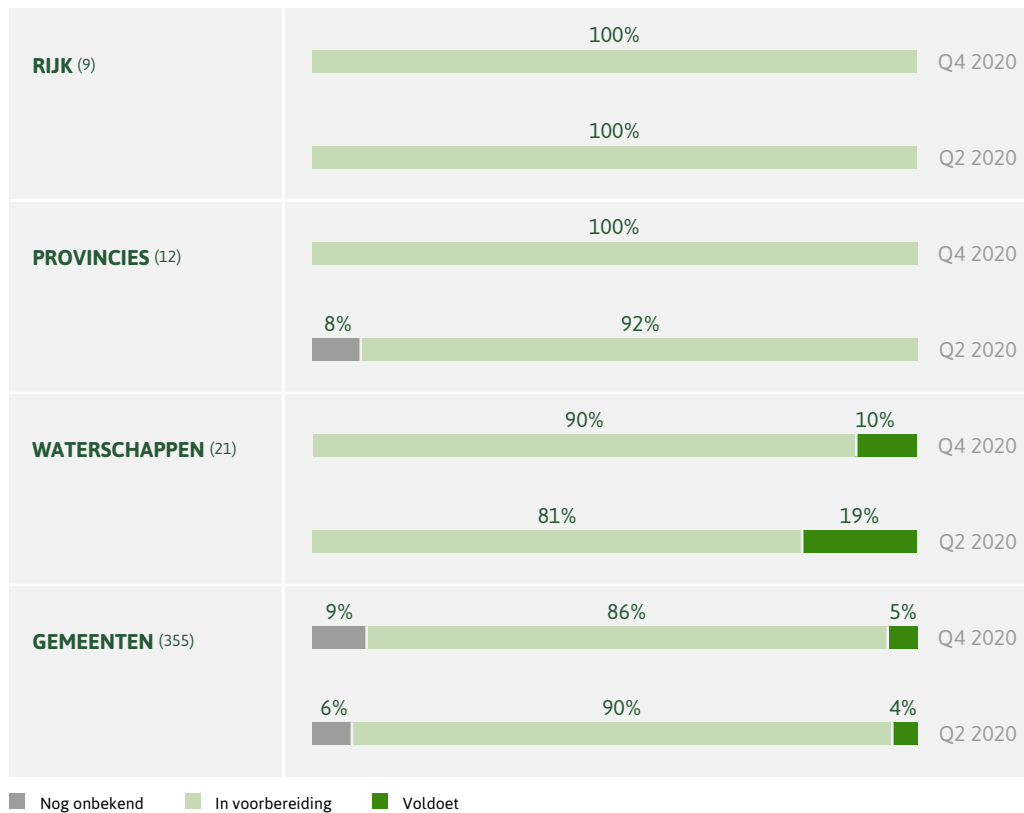
We meten de voortgang op dit criterium via twee indicatoren. Ten eerste de mate waarin de bevoegde gezagen hun procedure voor het behandelen van aanvragen die een 8-wekenprocedure hebben in lijn hebben gebracht met de eisen van de wet. De grootste uitdaging zit voor deze partijen in het aanpassen van processen die voor de invoering van de Omgevingswet nog een wettelijke termijn van meer dan 8 weken hadden (bijv. aan aantal categorieën aanvragen die onder de Wabo onder de 26-wekenprocedure vielen) en vanaf de invoeringsdatum opeens een stuk sneller moeten kunnen worden afgehandeld. Daarnaast volgen we de mate waarin de bevoegde gezagen voor de behandeling van meervoudige aanvragen afspraken hebben gemaakt over het inwinnen van verplichte adviezen bij andere overheden. Beide aspecten zijn via de survey uitgevraagd. De overall stand voor het criterium 5.3 als geheel is als volgt¹⁶:

Grafiek C5.3.1: Mate waarin overheden voldoen aan het criterium vergunningen en meldingen

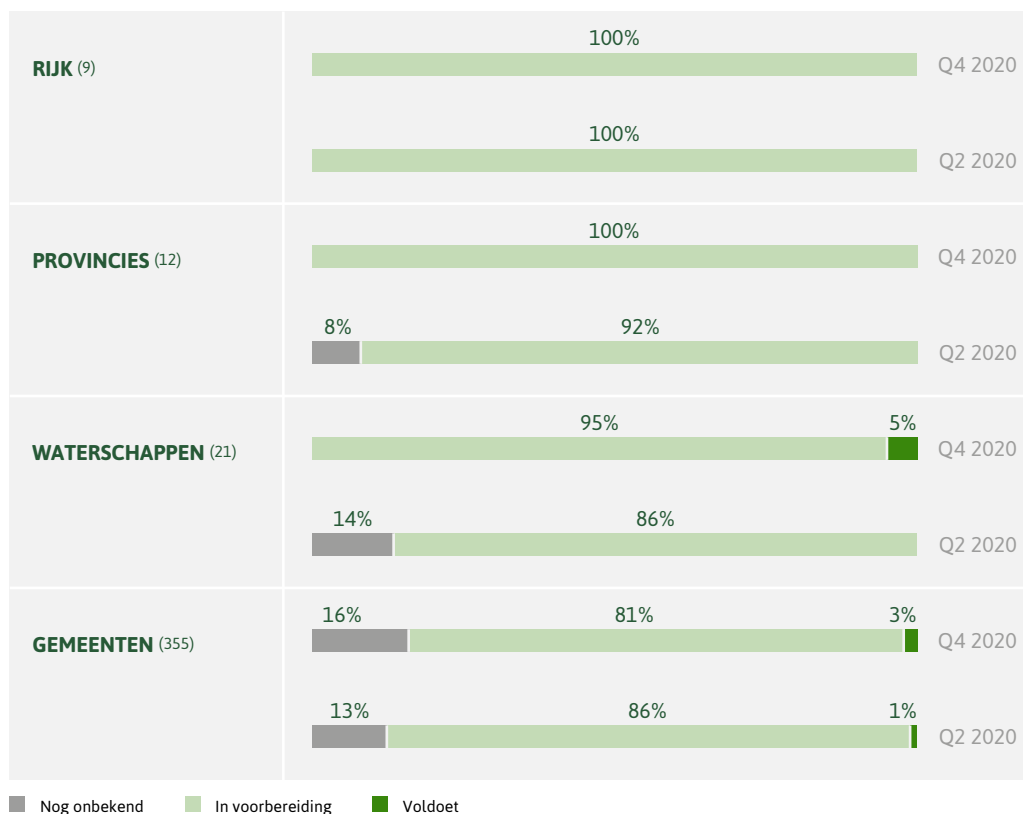

Over de mate waarin een bevoegd gezag al bezig is processen aan te passen voor het kunnen behandelen van omgevingsvergunningaanvragen en meldingen conform de eisen van de Omgevingswet zijn in de survey twee vragen gesteld: (1) in hoeverre ze het vergunningenproces op orde hebben en (2) in hoeverre ze al afspraken hebben vastgelegd met andere overheden over het inwinnen van (verplicht) advies. Dit leidt tot de volgende scores van de overheden op de beide onderdelen van de procesindicator:

Grafiek C5.3.2: Mate waarin overheden hun processen voor behandeling van vergunningen in lijn hebben gebracht met de nieuwe eisen van de Omgevingswet

Grafiek C5.3.3: Mate waarin overheden zijn gevorderd met het inrichten of aanpassen van processen tot het inwinnen van advies (met instemming) bij specifieke categorieën vergunningaanvragen

Duiding rijkspartijen

Alle rijkspartijen hebben het aanpassen van de processen voor de vergunningverlening in voorbereiding. Eén van deze rijkspartijen moet hier nog wel meer starten. De vorige monitorronde waren dat er nog twee.

Van de partijen die gestart zijn met het treffen van de voorbereidingen heeft 88% de werkprocessen geïnventariseerd, 63% de ketenpartners in beeld, allen hebben een plan van aanpak opgesteld en 25% is gestart met het daadwerkelijk aanpassen van de werkprocessen.

Ook voor het proces tot inwinnen van advies laat de survey vordering in het proces zien. Alle rijkspartijen die te maken hebben met de vergunningprocedure hebben een plan opgesteld, 56% heeft de gesprekken met ketenpartners gestart. 22% heeft de werkafspraken in concept klaar of verwerkt in de werkprocessen.

Er zijn afspraken gemaakt tussen de departementen over wanneer afstemming nodig is - daar waar dat formeel niet vereist is - bij afgifte van een omgevingsvergunning of een projectbesluit dat geldt als een omgevingsvergunning. De Veranderopgave Rijk heeft de zogenaamde oefenaanpak met de rijkspartijen en ketenpartners voortgezet aan de hand van concrete casussen. Hiermee sluiten de rijkspartijen aan op de mijlpaal uit de roadmap. Het is de verwachting dat de oefenaanpak nadere vraagstukken over het samenwerken oplevert die weer verder kunnen worden uitgewerkt.

Duiding provincies

Alle provincies zijn bezig met het aanpassen van de werkprocessen voor de gewijzigde vergunningenprocedure. Ten opzichte van de vorige monitor zijn vervolgstappen gezet. Het gros van de provincies heeft de inventariserende fase achter zich gelaten en is bezig met een verdiepingsslag waarin concreet in beeld wordt gebracht om welke typen vergunningen het gaat, welke ketenpartners betrokken zijn en welke werkprocessen geraakt worden.

Verder lag de nadruk deze periode op de samenwerking met de ketenpartners. Er zijn stappen gezet in het aanpassen van de processen rond vergunningverlening, in de samenwerking met ketenpartners rond vooroverleg ('omgevingstafels') en in het maken van afspraken over gegevensuitwisseling tussen provincies en omgevingsdiensten. Ook het overgrote deel van de Omgevingsdiensten geeft in de eigen monitor aan betrokken te zijn bij het inrichten van processen vooroverleg en participatie¹⁷. Als aanjager van de samenwerking tussen de ketenpartners op dit gebied spelen de regionale implementatiecoaches (RIO's) een belangrijke en stimulerende rol in dit proces. Uit de voortgangsmonitor van Omgevingsdiensten blijkt dat het proces bij vrijwel alle omgevingsdiensten in voorbereiding is, of is afgerond. Met de diensten waar de planning nog onbekend is of over 1 januari 2022 heen gaat, zal onderzocht worden wat nodig is om vóór inwerkingtreding klaar te zijn.

Duiding waterschappen

M.b.t. het inrichten van processen voor de 8-wekenprocedure

De effecten van het uitstel van de Omgevingswet en het feit dat Corona het herinrichten van processen lastiger maakt, zijn hier duidelijk zichtbaar. Desondanks schat 75% van de waterschappen in dat zij vóór het vierde kwartaal van 2021 gereed zal zijn met de inrichting van de processen. De overige 25% schat in hier nog het vierde kwartaal van 2021 voor nodig te hebben. Alle waterschappen zullen hun processen daarmee voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben aangepast.

M.b.t. het inrichten van processen voor het inwinnen van advies

Eén waterschap heeft de afspraken met de andere overheden over het verlenen van vergunningen waarvoor advies van derden nodig is reeds rond en het eigen interne proces reeds aangepast. De overige 95% van de waterschappen is gestart met het maken van afspraken met de andere overheden in de regio. Dat wil niet zeggen dat in alle gevallen met alle gemeenten in hun beheergebied gesproken wordt. Een waterschap kan namelijk heel veel verschillende samenwerkingspartners hebben en dergelijke gesprekken zijn ook afhankelijk van de mate waarin de betreffende overheden daar de mogelijkheden toe hebben. Met behulp van de RIO's worden al veel stappen gezet in de interbestuurlijke samenwerking in de regio. De Unie van Waterschappen zal met haar leden in gesprek gaan om te bezien hoe de waterschappen hier nog beter in ondersteund kunnen worden.

Duiding gemeenten

Het percentage gemeenten dat aan deze criteria voldoet, is op alle onderdelen licht gestegen. De percentages voor in voorbereiding op dit criterium laten een lichte achteruitgang zien, maar het vooruitzicht blijft conform de vorige rapportage; vrijwel alle gemeenten zijn bezig met de proceskant van het behandelen van vergunningen en meldingen. Een klein percentage heeft dit al gereed. Van de gemeenten die bezig zijn, heeft ruim 70% geïnventariseerd welke processen geraakt worden en ruim 60% heeft een plan opgesteld. Een deel van de gemeenten heeft de vergunningverlening belegd bij haar omgevingsdienst. Uit de voortgangsmonitor van omgevingsdiensten blijkt dat de aanpassingen van de vergunningverleningsprocessen bij vrijwel alle omgevingsdiensten in voorbereiding is, of is afgerond. Van alle omgevingsdiensten zijn er drie gereed en 22 in voorbereiding. Drie omgevingsdiensten zijn van plan dit te gaan doen en één vooralsnog niet. Met drie omgevingsdiensten moet overleg gevoerd worden omdat de planning nog onvoldoende aansluit bij de voorziene startdatum.

Het merendeel (81%) van de gemeenten dat in voorbereiding is, verwacht voor het einde van 2021 te voldoen. De gemeenten die aangeven pas na 1-1-2022 klaar te zijn (3%), of aangeven het nog niet te weten (15%), worden benaderd door de RIO's om te kijken wat nodig is om op tijd klaar te zijn. Voor de categorie "Weten we nog niet" (16%) geldt niet automatisch dat deze groep na inwerkingtreding gereed zal zijn, maar dat de respondenten op dit moment nog niet exact weten wanneer zij gereed zijn.

Uit de vorige rapportage en uit de huidige, komt naar voren dat het vraagstuk van leges, en de legesverordening, een aandachtspunt is. Er is vanuit de VNG een expertgroep ingericht, om het opstellen van de modelverordening leges te ondersteunen en om een handreiking op te stellen.

Criterium 5.4 Vergunningen en meldingen - beoordeling

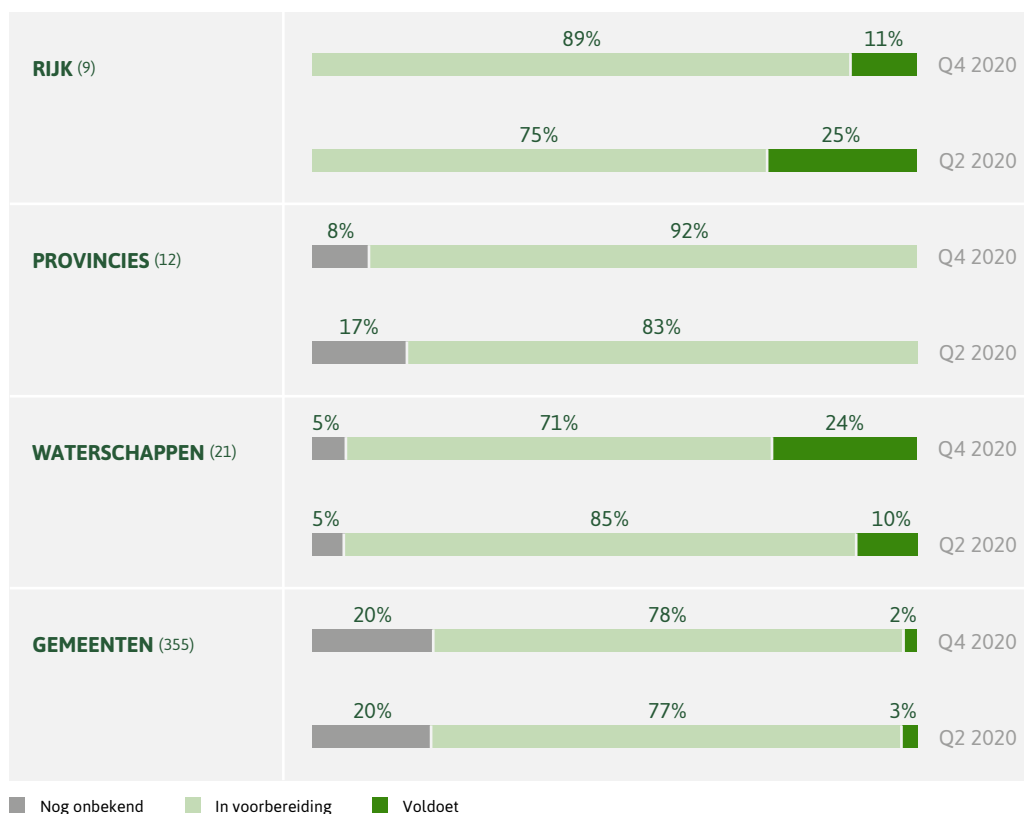
Criterium 5.4. geldt voor alle bevoegd gezagen en luidt:

5.4 Vanaf de invoeringsdatum is het bevoegde gezag (en/of haar uitvoeringsorganisatie) in staat om aanvragen voor omgevingsvergunningen te beoordelen conform de eisen van de Omgevingswet (subcriterium beoordeling).

Met dit criterium wordt bedoeld dat men bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning tenminste voldoet aan de instructieregels uit hoofdstuk 8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dat betekent dat aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit ook dienen te voldoen aan de instructieregels voor het omgevingsplan.

De mate waarin een bevoegd gezag zich voorbereidt op het kunnen beoordelen van vergunningaanvragen hebben we in deze halfjaarrapportage vooral vertaald in de mate waarin de vergunningverleners bij hun organisaties beschikken over voldoende competenties om de nieuwe wet en in het bijzonder de regels uit hoofdstuk 8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving te kunnen toepassen. We vragen via de halfjaarlijkse survey in hoeverre de bevoegde gezagen de benodigde competenties aan het organiseren zijn. Dit heeft geleid tot het volgende overzicht van de mate waarin overheden al in staat zijn om vergunningaanvragen te kunnen beoordelen conform de eisen van de Omgevingswet.

Grafiek C5.4: Mate waarin overheden in staat zijn om vergunningaanvragen te beoordelen conform de eisen van de Omgevingswet c.q. in hoeverre ze de benodigde competenties in hun organisatie hebben georganiseerd.

Duiding rijkspartijen

Alle rijkspartijen zijn bezig met de voorbereidingen. De monitor laat een kleine terugval zien in het aantal rijkspartijen dat gereed is met het zorgen voor voldoende competenties bij de eigen medewerkers, dan wel het aantrekken van medewerkers met deze competenties voor de vergunningverlening. De terugval heeft waarschijnlijk te maken met het uitstel van de inwerkingtredingsdatum en het beter in beeld hebben welke competenties nodig zijn.

Duiding provincies

Het beoordelen van vergunningen en meldingen is een belangrijk element voor de veranderopgave van provincies (mensen en procedures). Omdat de meeste provincies een groot deel van hun taken op dit gebied hebben uitbesteed aan Omgevingsdiensten is dit een specifiek aandachtspunt en vinden gesprekken plaats over samenwerking en verantwoordelijkheden. Het merendeel van de provincies en Omgevingsdiensten heeft in beeld welke competenties nodig zijn.

Duiding waterschappen

Het daadwerkelijke proces van vergunningverlening is een combinatie van werkafspraken met ketenpartners, competenties van medewerkers en de procesinrichting binnen de eigen organisatie. Dit maakt het complex. Desondanks geeft bijna een kwart van de waterschappen aan hier al klaar voor te zijn. 43% van de waterschappen denkt het vierde kwartaal van 2021 nog nodig te hebben om dit geheel af te ronden. Alle waterschappen schatten in voor 1 januari 2022 gereed te zijn, zodat zij ook dit aspect van de Omgevingswet kunnen uitvoeren.

Duiding gemeenten

De ontwikkeling op het criterium Beoordeling van vergunningen en meldingen is stabiel ten opzichte van de vorige rapportage. Van de respondenten is 78% hiermee aan de slag en een klein aantal is al klaar. Van de respondenten die dit in voorbereiding hebben, heeft ruim driekwart inzichtelijk gemaakt welke competenties nodig zijn. Ook het instellen van een gemeentelijke adviescommissie voor (rijks)monumenten is hier in scope. Bij 6% van de gemeenten is dit onderdeel gereed en bij 79% in voorbereiding.

Dit criterium heeft ook betrekking op de omgevingsdiensten. We zien dat bij vrijwel alle omgevingsdiensten wordt gewerkt aan de benodigde opleidingen voor medewerkers, zowel gericht op inhoudelijke kennis als op de benodigde competenties.

Het beeld wanneer gemeenten gereed verwachten te zijn, is consistent met de voorgaande onderdelen: een grote meerderheid (89%) van de respondenten verwacht voor eind 2021 gereed te zijn. Een klein percentage gemeenten (1%) geeft aan pas na 1-1-2022 klaar te zullen zijn, of weet het nog niet (10%). Voor de categorie 'Weten we nog niet' geldt niet automatisch dat deze groep na inwerkingtreding gereed zal zijn, maar dat de respondenten op dit moment nog niet exact weten wanneer zij gereed zijn. Net als bij de overige onderdelen zullen de RIO's deze gemeenten benaderen.

¹⁴ Ook dit zal worden gevolgd aan de hand van het succes waarmee een overheid een testbericht m.b.t. een vergunningaanvraag met bijlagen kan ontvangen en verwerken.

¹⁵ De toepasbare regels en indieningsvereisten die in de pre-productie-omgeving zijn geregistreerd, worden niet automatisch overgezet naar de productie-omgeving zodra die beschikbaar is. Overheden kunnen er daarom bewust voor kiezen om de reeds afgeronde toepasbare regels niet in de pre-productie-omgeving op te nemen en te wachten op het beschikbaar komen van de productie-omgeving in de loop van 2021.

¹⁶ Omdat de vraag over het op orde brengen van de vergunningprocedure in de vorige ronde iets breder is gesteld, zijn de uitkomsten tussen maart 2020 en september 2020 op deze indicator niet geheel vergelijkbaar.

¹⁷ Zie de surveyrapportage Invoering Omgevingswet bij Verlengd Bestuur met daarin o.a. de omgevingsdiensten op de website van het programma Aan de slag met de Omgevingswet: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/monitor-invoering-omgevingswet/>.

BIJLAGE 1: OPDELING GEMEENTEN NAAR OMVANGCATEGORIE PER CRITERIUM

Stand gemeenten opgedeeld naar grootteklasse

Percentage van organisaties die voldoen aan de minimum eisen zoals gemeten in maart 2020 en de stijging t.o.v. september 2019

CRITERIUM	4 OMGEVINGSPLAN	5.1 VERGUNNINGEN TECHNIEK	5.2 VERGUNNINGEN INDIENINGSVEREISTEN	5.3 VERGUNNINGEN PROCES	5.4 VERGUNNINGEN BEOORDELING
Totaal					
Voldoet	1% (+1%)	35% (+20%)	1% (+1%)	2% (+1%)	2%
In voorbereiding	92%	47%	88%	89%	78%
Nog onbekend	7%	18%	11%	9%	20%
Minder dan 5.000 inwoners					
Voldoet					20%
In voorbereiding	100%	100%	80%	100%	60%
Nog onbekend			20%		20%
5.000 tot 10.000 inwoners					
Voldoet		33% (+33%)			
In voorbereiding	89%	45%	78%	89%	78%
Nog onbekend	11%	22%	22%	11%	22%
10.000 tot 20.000 inwoners					
Voldoet		24% (+18%)		4% (+4%)	2%
In voorbereiding	91%	45%	86%	86%	71%
Nog onbekend	9%	31%	14%	10%	27%
20.000 tot 50.000 inwoners					
Voldoet	2% (+2%)	26% (+20%)		4% (+4%)	2%
In voorbereiding	91%	53%	86%	86%	77%
Nog onbekend	7%	21%	14%	10%	21%
50.000 tot 100.000 inwoners					
Voldoet		56% (+37%)			
In voorbereiding	92%	39%	89%	92%	75%
Nog onbekend	8%	5%	11%	8%	25%
100.000 tot 150.000 inwoners					
Voldoet		50% (+35%)	8% (+8%)		8% (+8%)
In voorbereiding	100%	33%	92%	100%	75%
Nog onbekend		17%			17%
150.000 tot 250.000 inwoners					
Voldoet		57% (+50%)	7% (+7%)		
In voorbereiding	100%	36%	93%	100%	100%
Nog onbekend		7%			
250.000 inwoners of meer					
Voldoet		100% (+75%)			
In voorbereiding	100%		100%	100%	75%
Nog onbekend					25%

BIJLAGE 2: TABEL STAND PER CRITERIUM IN PERCENTAGES

Criterion 1: Omgevingsvisie

STATUS	RIJK (1)		PROVINCIES (12)		WATERSCHAPPEN (-)		GEMEENTEN (-)	
	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020
Totaalscore								
Voldoet	0%	100%	67%	75%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	100%	0%	33%	25%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	0%	0%	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
Inhoud								
Voldoet	0%	100%	67%	75%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	100%	0%	33%	25%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	0%	0%	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
Publicatie								
Voldoet	0%	100%	67%	75%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	0%	0%	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	100%	0%	33%	25%	nvt	nvt	nvt	nvt

Criterion 2: Omgevingsverordering

STATUS	RIJK (-)		PROVINCIES (12)		WATERSCHAPPEN (-)		GEMEENTEN (-)	
	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020
Totaalscore								
Voldoet	nvt	nvt	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	nvt	nvt	100%	100%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	nvt	nvt	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
Inhoud								
Voldoet	nvt	nvt	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	nvt	nvt	100%	100%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	nvt	nvt	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
Techniek								
Voldoet	nvt	nvt	0%	66%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	nvt	nvt	100%	17%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	nvt	nvt	0%	17%	nvt	nvt	nvt	nvt
Publicatie								
Voldoet	nvt	nvt	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt
In voorbereiding	nvt	nvt	100%	100%	nvt	nvt	nvt	nvt
Nog onbekend	nvt	nvt	0%	0%	nvt	nvt	nvt	nvt

Criterion 3: Projectbesluit

STATUS	RIJK ⁽⁶⁾		PROVINCIES ⁽¹²⁾		WATERSCHAPPEN ⁽²¹⁾		GEMEENTEN ⁽⁻⁾	
	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020
Totaalscore								
Voldoet	0%	0%	0%	0%	14%	14%	nvt	nvt
In voorbereiding	100%	100%	100%	100%	81%	76%	nvt	nvt
Nog onbekend	0%	0%	0%	0%	5%	10%	nvt	nvt

Criterion 4: Omgevingsplan

STATUS	RIJK ⁽⁻⁾		PROVINCIES ⁽⁻⁾		WATERSCHAPPEN ⁽⁻⁾		GEMEENTEN ⁽³⁵⁵⁾	
	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020
Totaalscore								
Voldoet	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	0%	1%
In voorbereiding	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	91%	92%
Nog onbekend	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	9%	7%
Proces								
Voldoet	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	1%	1%
In voorbereiding	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	83%	85%
Nog onbekend	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	16%	14%
Techniek								
Voldoet	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	0%	19%
In voorbereiding	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	68%	36%
Nog onbekend	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	32%	45%

criterium 5: Vergunningen en meldingen

STATUS	RIJK ⁽⁹⁾		PROVINCIES ⁽¹²⁾		WATERSCHAPPEN ⁽²¹⁾		GEMEENTEN ⁽³⁵⁵⁾	
	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020
5.1 Techniek								
Totaalscore								
Voldoet	0%	0%	17%	33%	10%	67%	15%	35%
In voorbereiding	100%	100%	66%	59%	90%	33%	79%	47%
Nog onbekend	0%	0%	17%	8%	0%	0%	6%	18%
5.2 Indieningsvereisten								
Totaalscore								
Voldoet	nvt	nvt	0%	0%	0%	14%	0%	1%
In voorbereiding	nvt	nvt	83%	100%	100%	81%	89%	88%
Nog onbekend	nvt	nvt	17%	0%	0%	5%	11%	11%
Inhoud								
Voldoet	nvt	nvt	0%	0%	14%	38%	1%	1%
In voorbereiding	nvt	nvt	67%	100%	81%	57%	77%	80%
Nog onbekend	nvt	nvt	33%	0%	5%	5%	22%	19%
Techniek								
Voldoet	nvt	nvt	0%	17%	15%	33%	5%	18%
In voorbereiding	nvt	nvt	83%	17%	71%	19%	63%	38%
Nog onbekend	nvt	nvt	17%	66%	14%	48%	32%	44%
Publicatie								
Voldoet	nvt	nvt	0%	17%	0%	33%	0%	17%
In voorbereiding	nvt	nvt	0%	0%	15%	0%	5%	0%
Nog onbekend	nvt	nvt	100%	83%	85%	67%	95%	83%

STATUS	RIJK ⁽⁹⁾		PROVINCIES ⁽¹²⁾		WATERSCHAPPEN ⁽²¹⁾		GEMEENTEN ⁽³⁵⁵⁾	
	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020	mrt 2020	sept 2020
5.3 Proces								
Totaalscore								
Voldoet	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	2%
In voorbereiding	100%	100%	92%	100%	100%	100%	93%	89%
Nog onbekend	0%	0%	8%	0%	0%	0%	6%	9%
Vergunningsprocedure								
Voldoet	0%	0%	0%	0%	19%	10%	4%	5%
In voorbereiding	100%	100%	92%	100%	81%	90%	90%	86%
Nog onbekend	0%	0%	8%	0%	0%	0%	6%	9%
Advies inwinnen								
Voldoet	0%	0%	0%	0%	0%	5%	1%	3%
In voorbereiding	100%	100%	92%	100%	86%	95%	86%	81%
Nog onbekend	0%	0%	8%	0%	14%	0%	13%	16%
5.4 Beoordeling								
Totaalscore								
Voldoet	25%	11%	0%	0%	10%	24%	3%	2%
In voorbereiding	75%	89%	83%	92%	85%	71%	77%	78%
Nog onbekend	0%	0%	17%	8%	5%	5%	20%	20%

Dit is een uitgave van:

Programma Aan de slag met de Omgevingswet

www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

november 2020

Het programma Aan de slag met de Omgevingswet is een initiatief van VNG, IPO, UvW en het Rijk.